

HONOROWI CZŁONKOWIE PTTK

V Walny Zjazd nadał honorowe członkostwo Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego wieloletnim działaczom turystyki i krajoznawstwa:

JÓZEFOWI KOŁODZIEJCZYKOWI

KAZIMIERZOWI STASZEWSKIEMU

BOHDANOWI MAŁACHOWSKIEMU

ZYGMUNTOWI BECZKOWICZOWI

STANISŁAWOWI OSIECKIEMU

STANISŁAWOWI

GAŚNIENICY-BYRCYNOWI

ZYGMUNTOWI MASALSKIEMU.

BIULETYN informacyjny

ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK
CZERWIEC-LIPIEC 1962 Nr 41-42

W numerze m.in.:

	str.		str.
Udzielenie absolutorium	2	PTTK to zawsze zdrowy i pewny fundament polskiej turystyki — przemówienie przewodniczącego GKKFiT Wł. Reczka	6
Uwagi do statutu	4	Nasze wspólne Towarzystwo — przemówienie sekretarza CRZZ W. Kosa	8
Zrobiliśmy niemało, jest wiele do uczynienia — z przemówienia prezesa ZG PTTK gen. B. Bednarza	4	Uchwały i zalecenia V WZD	11
Władze Towarzystwa	5	W dyskusji powiedzieli	16
		O nich nie wolno zapominać	17
		Fotografia i film krajoznawczy w PTTK	20

TRZY DNI PRACY I ENTUZJAZMU

OBRADY V Walnego Zjazdu Delegatów PTTK zgromadziły w Warszawie rekordową, w porównaniu do ubiegłych Zjazdów — liczbę uczestników. W Zjeździe wzięło udział 286 delegatów z Oddziałów PTTK, członkowie władz centralnych Towarzystwa, zaproszeni goście oficjal-

ni, czołowi działacze i aktywiści PTTK z całego kraju.

Sala NOT przy ul. Czackiego, w której obradował także III i IV Zjazd PTTK, tym razem gościła łącznie ponad 500 uczestników.

Obrady zaszczytlił osobistym udziałem: Z-ca Przewodniczącego CRZZ Piotr Gajewski, Przewodniczący GKKFiT Włodzimierz Reczek, Sekretarz

CRZZ — Wiesław Kos, Z-ca Przewodniczącego GKKFiT Michał Jekiel, Minister Komunikacji — Józef Popielas, Wiceminister Kultury i Sztuki — Zygmunt Garstecki, Przew. Państwowej Rady Ochrony Przyrody — Władysław Bieńkowski, Sekretarz KC ZMS Grzegorz Sokółowski, Dyrektor Dep. Min. Oświaty Jerzy Żół-

CIĄG DALSZY STR. 2

UDZIELENIE ABSOLUTORIUM

ustępującemu Zarządowi Głównemu PTTK odbyło się przy niemal absolutnej aprobacie delegatów z sześcioma tylko głosami wstrzymującymi się.

Wniosek o udzielenie absolutorium w imieniu Głównej Komisji Rewizyjnej złożył kol. Bortlik uzasadniając tym, że:

...W oparciu o wyniki ustalone w przeprowadzonych kontrolach działalności Zarządu Gł. PTTK za czas trwania bieżącej kadencji i o stosunek Zarządu Głównego do wystąpień pokontrolnych oraz po stwierdzeniu, że:

1. Ze strony Zarządu Głównego PTTK nie zachodziły przypadki łamania praworządności, lekceważenia przepisów o prawidłowej gospodarce finansowej i materiałowej, marnotrawstwa lub nadużyć, powodujących szkody dla Towarzystwa.

2. Zarząd Główny wykazał maksimum wysiłków w kierunku dalszego rozwoju Towarzystwa i szerzenia idei turystyki i krajoznawstwa wśród najszerszych mas pracującego społeczeństwa, które zostały uwieńczone efektywnymi rezultatami.

rza CRZZ Wiesława Kosa, Sekretarza KC ZMS Grzegorza Sokolowskiego, przedstawiciela Ministerstwa Oświaty dyr. Jerzego Żołnierkiewicza; przedstawiciela ZG ZMW — Krystyny Gromkovej oraz dyskusję, w której wzięło udział 20 mówców.

W trakcie obrad przewodniczący GKKFiT Wł. Reczek udekorował 13 działaczy odznaką „Zasłużonego Działacza Turystyki” przyznaną uchwałą Prezydium GKKFiT i zatwierdzoną przez Prezesa Rady Ministrów.

TRZY DNI PRACY I ENTUZJAZMU

CIĄG DALSZY ZE STR. 1

nierkiewicz, Dyr. Dep. Ruchu Turystycznego GKKFiT St. Ostrowski, przedstawiciele współdziałających organizacji i związków sportowych.

Wśród zasłużonych działaczy PTTK miejsca zajęli: honorowy członek PTTK Fr. Ks. Sawicki i inni odznaczni Złotą Odznaką PTTK.

Kierownictwo obradami spełniało wybrane Prezydium Zjazdu w osobach: poseł Łukasz Kumor z Kielc — przewodniczący, Jan Krejca z Krakowa i Tadeusz Kaszper z Katowic — z-cy przewodniczącego, Marce-

li Najder i Andrzej Harski z W-wy — sekretarze.

Program pierwszego dnia obrad obok spraw formalnych (uchwalenie porządku i regulaminu obrad, wybory Komisji zjazdowych) objął: referat sprawozdawczo-wyborczy — wygłoszony przez prezesa gen. B. Bednarza, sprawozdanie Głównej Komisji Rewizyjnej — omówione w wystąpieniu z-cy przewodniczącego GKR — Bernarda Bortlika, sprawozdanie Głównego Sądu Koleżeńskiego — wygłoszone przez prezesa GSK Bohdana Małachowskiego; przemówienie przewodniczącego GKKFiT Włodzimierza Reczka, sekreta-

W imieniu Kapituły „Złotej Odznaki PTTK” kol. B. Małachowski wniósł o nadanie Odznaki gen. B. Bednarzowi. Wniosek został owacyjnie zaakceptowany przez Zjazd.

W czasie wręczania Odznaki gen. Bednarzowi wśród podziękowań za Jego wkład pracy i serdeczność, z jaką wykonywał obowiązki Prezesa Towarzystwa — uczestnicy Zjazdu spontanicznie odśpiewali „Sto Lat”.

Wniosek GKR o udzielenie absolutorium ustępującemu Zarządowi Głównemu został uchwalony przy 6 wstrzymujących się (delegaci-członkowie ustępującego Zarządu).

BOHDAN MAŁACHOWSKI

LESŁAW DOBRUCKI

FELIKS GOŁĘBIOWSKI

Wyrazem uznania dla członków Zarządu były długotrwa-jące serdeczne oklaski.

Słowa podziękowania za udzielenie absolutorium złożył gen. B. Bednarz w imieniu b. Zarządu. Wyraził on również serdeczne podziękowania imienne członkom Prezydium oraz wszystkim członkom Zarządu, a także pracownikom ZG i Okręgów i Oddziałów. Na zakończenie Zjazdu wybrał delegację w składzie: Tadeusz Kaszper, Edward Brydak, Bohdan Małachowski, Kardach, która wzięła udział w odbywającym się w Warszawie Ogólnopolskim Zlocie Krajoznawczym Młodzieży Szkolnej.

W drugim dniu obrad — delegaci i uczestnicy Zjazdu zgodnie z ustalonym podziałem poradowali oddzielnie w Komisjach wnioskowych Zjazdu. I tak:

działacze — specjaliści od spraw statutowych — w Komisji Statutowej pod przewodnictwem Zdzisława Wróblewskiego z W-wy;

działacze — zainteresowani rozwojem organizacyjnym — w Komisji Organizacyjnej pod przewodnictwem Aleksandra Czapskiego z Lublina;

działacze krajoznawczy i turystyki kwalifikowanej — w Komisji Programowej pod przewodnictwem Feliksa Kanclerza z W-wy;

działacze na polu gospodarki, finansów i obsługi ruchu turystycznego — w Komisji Ekonomiczno-Gospodarczej pod przewodnictwem Feliksa Gołębiowskiego z W-wy i Jerzego Nowaka z Katowic.

Obrady trzeciego dnia Zjazdu — rozpoczęto uroczystością nadania członkostwa honorowego PTTK siedmiu długoletnim zasłużonym działaczom PTTK.

Następnie Zjazd uchwalił na wniosek Komisji Statutowej poprawki do Statutu PTTK, dokonał wyboru nowych władz PTTK: Zarządu Głównego, Głównej Komisji Rewizyjnej, Głównego Sądu Koleżeńskiego oraz przyjął w formie uchwał i postulatów wnioski Komisji Organizacyjnej, Programowej i Ekonomiczno-Gospodarczej.

W trakcie obrad życzenia dla Zjazdu i dla całego Towarzystwa złożyła delegacja: Oddziału PTTK przy Zakładach HCP w Poznaniu i liczna delegacja młodzieży z Ogólnopolskiego Zlotu Krajoznawczego Młodzieży Szkolnej. Obydwu delegacjom uczestnicy Zjazdu zgotowali serdeczną owację.

Po odczytaniu protokołu Komisji Skrutacyjnej dotyczącego wyników wyborów obrady Zjazdu zostały zamknięte podsumowującym przemówieniem przewodniczącego Zjazdu.

Uczestnicy złożyli serdeczne podziękowanie Prezydium Zjazdu

DOKOŃCZENIE NA STR. 19

JERZY PRZEDZIECKI

TADEUSZ KASZPER

ŁUKASZ KUMOR

ZDZISŁAW WRÓBLEWSKI

JAN KREJCZA

POPRAWKI DO STATUTU

V WZD uchwalił szereg poprawek i uzupełnień do Statutu PTTK. Uchwała została poprzedzona dwuletnią pracą Komisji Statutowej wytyczoną przez ubiegły IV Zjazd i szeroką dyskusją przedjazdową. Umożliwiło to wszechstronne przeanalizowanie zgłoszonych projektów, skonfrontowanie ich z linią rozwojową Towarzystwa i zgłoszenie wniosków ostatecznych na Zjazd w formie nie budzącej wątpliwości, pozwalającej na jednomyślne podjęcie uchwały.

Zgodnie z uchwałą V Zjazdu poprawki do Statutu PTTK i Statutu Oddziału PTTK wejdą w życie w 3 miesiące od daty zatwierdzenia ich przez właściwe władze.

Jednocześnie Zjazd zobowiązał Zarząd Główny do opublikowania jednolitego tekstu statutu w powyższym terminie. W tym też czasie członkowie Towarzystwa będą mogli zapoznać się z pełnym i wówczas już obowiązującym tekstem Statutu.

Dzieląc się z czytelnikami „BI” wynikami Zjazdu pragniemy informacyjnie podać główne cechy wprowadzonych poprawek.

Zjazd rozszerzył cele i środki działania Towarzystwa wprowadzając do nich „szerzenie kultury turystyki i wypoczynku” oraz „uczestniczenie w realizacji programu powszechnego wypoczynku po pracy” — legalizując tym samym podjętą od dawna w tym zakresie działalność.

Wprowadzono kategorię członków zbiorowych Towarzystwa umożliwiając tym ściślejsze powiązanie ze szkolnymi Kołami Krajoznawczo-Turystycznymi, Towarzystwami Regionalnymi itp.

Przedłużono kadencję władz centralnych do 3 lat dla umożliwienia co najmniej dwuletniej (po odliczeniu okresu pozjazdowego i przygotowawczego do następnego Zjazdu) stabilnej pracy, pozwalającej na przeprowadzenie szeregu zadań programowych i organizacyjnych.

Łącznie z tym rozszerzono skład Zarządu Głównego, w porównaniu z dotychczasowym Statutem o prezesów Zarządów Okręgów i przewodniczących: GOPR, Komisji Speleologicznej, Komisji Podwodnej oraz Komisji Kół Zakładowych. Zarówno GOPR, jak i 3 wymienione wyżej komisje uzyskały prawa Komisji działających w oparciu o art. 37 Statutu.

Dla uzyskania wszechstronnej reprezentacji na Zjeździe Krajowym udzielono prawa wyboru delegatów również Oddziałom i Komisjom Społecznym.

W Statucie Oddziału istotną zmianą jest umożliwienie Klubom specjalistycznym zorganizowania się i działania na prawach Koła PTTK. Podobnie przewodnicy PTTK mogą tworzyć Koła środowiskowe PTTK.

Ponadto zalegalizowano (dotychczas było to oparte jedynie na interpretacji wydanej przez Zarząd Główny) właściwy skład Zarządów Okręgów poprzez wprowadzenie doń przewodniczących okręgowych Komisji będących odpowiednikami Komisji ZG (art. 37).

Obok tych poprawek dokonano szeregu zmian o charakterze porządkowym i stylistycznym.

Zrobiliśmy niemało jest wiele do uczynienia

Z PRZEMÓWIENIA PREZESA ZG PTTK GEN. B. BEDNARZA

Referat sprawozdawczo-programowy na V Walnym Zjeździe Delegatów PTTK wygłosił ustępujący prezes Towarzystwa gen. Bronisław Bednarz. Poruszył on przede wszystkim sprawy wykonania uchwał poprzedniego IV Zjazdu mówiąc:

„...Wykonując uchwały Zjazdu, Zarząd Główny za najpilniejsze zadania uznał:

1) upowszechnienie turystyki w zakładach pracy, wśród młodzieży robotniczej, akademickiej, szkolnej i wiejskiej w ścisłej współpracy ze Związkami Zawodowymi i organizacjami młodzieżowymi,

2) uwspółcześnienie krajoznawstwa przez prawidłowe określenie jego treści i metod popularyzacji,

3) polepszenie i rozwój usług turystycznych poprzez decentralizację, podnoszenie roli Oddziałów przy intensywniejszej kontroli aparatu wykonawczego.

Skupienie się Zarządu Głównego na realizacji wyżej wspomnianych najpilniejszych zadań przyniosło w praktyce konkretne pozytywne wyniki.

Świadczy o tym rozwój sieci organizacyjnej kół, szczególnie kół zakładowych, których liczba wzrosła do ponad 2.300, a także zwiększenie liczby członków Towarzystwa właśnie w zakładach pracy o blisko 40.000 nowych członków. Szereg Kół PTTK rozwijając swoją działalność wśród pracowników swych zakładów pracy osiągnęło rangę Oddziału PTTK. Dzisiaj obok delegatów z Zakładów Cegielskiego biorą udział w naszym Zjeździe delegaci takich zakładowych oddziałów, jak „SIRA” w Sieradzu, OTL w Giżycku, WSK w Mielcu, Zakładów im. Sierżana w Białymstoku, Nowej Huty, Kędzierzyna i innych.

Wraz z rozwojem imprez turystycznych nastąpiła istotna zmiana w ich charakterze. Tematyka imprez objęła w poważnym za-

kresie problematykę Tysiąclecia Państwa Polskiego, szlaki budownictwa socjalistycznego, 20-lecia Polskiej Partii Robotniczej. Podejmowanie organizacji imprez przez Oddziały i Koła zakładowe, przez wspólne komitety organizacyjne PTTK, instancje związków zawodowych i organizacje młodzieżowe zapewniło w większym stopniu udział w nich młodzieży i pracowników zakładów produkcyjnych. Nowym momentem w organizacji imprez było powszechne włączanie się do przygotowania programów zlotów, rajdów turystycznych ludności miejskiej i władz terenowych.

...Również w gospodarce i finansach PTTK zostały dokonane poważne zmiany. Dużym wysiłkiem aktywu i aparatu, etatowego, przy życzliwej pomocy GKKFiT, a także i zainteresowanych resortów, dokonaliśmy zasadniczej decentralizacji zarządzania naszą bazą turystyczną. Działalność usługowa statutowa obejmująca podstawową bazę PTTK przeszła w gestię zarządów okręgowych i oddziałów. Zarząd Główny utrzymał w swoim bezpośrednim zasięgu wyodrębnioną działalność gospodarczą w dziedzinie eksploatacji kilku Domów Turysty, produkcji fotowidokówek i pamiątkarstwa oraz obsługi turystyki zagranicznej.

Z zadowoleniem możemy podkreślić, że absorbowanie sił dla dokonania tej dużej pracy organizacyjnej nie odbiło się szczególnie ujemnie na wynikach eksplo-

tacyjnych naszej bazy. Obsłużyła ona w ubiegłych dwóch latach stale rosnącą liczbę turystów zwiększając szczególnie w roku 1961 procent wykorzystania przy jednoczesnym podniesieniu poziomu obsługi.

W poważnym zakresie wzrosły zadania PTTK w dziedzinie remontów, doposażeń oraz inwestycji. Spowodowało to konieczność unormowania polityki inwestycyjno-remontowej i zapewnienia odpowiedniego wykonawstwa. Tym celem służy powołana przez Zarząd Główny Dyrekcja Inwestycji, będąca w pełni organem fachowym Towarzystwa dla realizacji wzrastających zadań.

W gospodarce finansowej obok dużego wzrostu środków na inwestycje i remonty dokonano poważnego wysiłku dla podwyższenia środków na działalność statutową i pomoc dla Oddziału.

Generalny kierunek uwspółcześnienia krajoznawstwa w sposób zasadniczy ożywił działalność pionu problemowego PTTK, w szczególności komisji krajoznawczych. Praca ta nabrała rozmachu, przyciągnęła wielu ludzi, dała w wyniku szereg rezultatów w postaci określenia programu działalności krajoznawczej Towarzystwa, rozwinięcia poradnictwa turystycznego, określenia pracy PTTK w zakresie regionalizmu, wzbogacenia dokumentacji krajoznawczej. Dzięki tym wynikom Towarzystwo mogło podjąć szerszej zakrojonej walkę o kulturę turystyczną, o jej programowo-wychowawcze oblicze.

Ale podkreślił dalej gen. Bednarz:

...Te niewątpliwe osiągnięcia naszego Towarzystwa nie mogą nas jeszcze w pełni zadowolić, jeśli zdamy sobie sprawę z ogromu zapotrzebowania społecznego na działalność PTTK. Zapotrzebowanie to określa wielotysięczna liczba zakładów pracy, gdzie nie tylko nie ma koła PTTK, ale istnieje brak przy najmniej jednego wyszkolonego organizatora turystyki. Istnieje społeczne zapotrzebowanie na pionierską pracę naszych krajoznawców, propagandystów i organizatorów, dla odkrycia nowych atrakcyjnych tras i miejscowości, dla skierowania tam rosnącego ruchu turystycznego. A kultura turystyczna, a liczba i poziom naszej kadry przewodnickiej, a programy naszych imprez i wiele innych problemów i spraw. W tych kierunkach mamy wiele jeszcze do zrobienia i wiele do polepszenia.

Szczególną uwagę w dalszej części referatu poświęcił mównicą sprawom młodzieży. Powiedział on:

...Dla niej organizujemy specjalne imprezy młodzieżowe, wśród młodzieży szukamy kandydatów na nasze kursy i obozy, głównie młodzieży służy akcja autostopu.

Pracę tę wykonujemy przy współudziale ZMS, ZMW, i ZSP. W akcjach turystycznych podejmo-

wanych przez organizacje młodzieżowe nasi działacze służą pomocą fachową. Wspólnym naszym problemem jest jeszcze niedostateczne dotarcie z działalnością turystyczną do środowisk młodzieży robotniczej i temu problemowi trzeba będzie poświęcić szczególną uwagę, stworzyć dla osiągnięcia rezultatów nowe, bardziej atrakcyjne formy i bardziej sprzyjające warunki.

Realizując uchwały IV Walnego Zjazdu podjęliśmy starania zbliżenia młodzieży szkolnej do PTTK. Możemy dzisiaj stwierdzić, że wypracowane wspólnie z Ministerstwem Oświaty zasady realizacji tego ważnego zagadnienia umożliwią szerszy niż dotąd rozwój krajoznawstwa i turystyki wśród młodzieży. Witamy ze szczególną radością pozytywne stanowisko Ministerstwa Oświaty w sprawie zbiorowego członkostwa w PTTK młodzieży szkolnych kół krajoznawczo-turystycznych.

...Wyrażamy przekonanie, że rozpoczynając nasze oddziaływanie na młodzież szkolną, szczególnie poprzez opiekunów SKKT — naszych działaczy młodzieżowych i nauczycieli, osiągniemy wiele obopólnych korzyści w rozwoju idei krajoznawczej.

Również współpracy z innymi organizacjami i instytucjami poświęcił prezes PTTK wiele uwagi.

...W tej dziedzinie na czoło wysuwa się współpraca z ruchem związkowym. PTTK realizując swe cele statutowe określa jako główny swój kierunek upowszechnienie krajoznawstwa i turystyki wśród ludzi pracy. Podejmuje i wykonuje tym samym zadania Związków Zawodowych w dziedzinie organizowania czynnego wypoczynku. Zbieżność celów Związków Zawodowych i PTTK oraz współpraca w tej dziedzinie ma już swoją chlubną tradycję.

W ubiegłej kadencji przy życzliwej i wydajnej pomocy organizacyjnej i finansowej CRZZ osiągnęliśmy nowe wyniki zarówno w rozwoju organizacyjnym PTTK w zakładach pracy, jak też w zwiększeniu i podniesieniu rangi kadry organizatorów turystyki w imprezach Tysiąclecia i innych.

Kontakty działaczy związkowych i PTTK-owskich stały się rzeczą codzienną i nieodzowną. Osiągnięte rezultaty pozwoliły na zawarcie nowego, wspólnego porozumienia, którego realizacja po szeregu naradach w terenie, a szczególnie krajowej narady kół zakładowych w Poznaniu da na pewno możliwość osiągnięcia dalszych poważnych wyników.

...Omówione kierunki współpracy PTTK należą do decydujących o prawidłowym rozwoju naszego Towarzystwa. Odnoszą się do środowisk, których objęcie działalnością krajoznawczo-turystyczną jest najważniejszym punktem programu

PIOTR GAJEWSKI

WŁADZE TOWARZYSTWA

ZARZĄD GŁÓWNY

Piotr Gajewski — prezes Warszawa
Michał Godlewski — wiceprezes Warszawa
Feliks Gołębiowski — wiceprezes Warszawa
Jerzy Przedziecki — wiceprezes Warszawa
Zdzisław Wróblewski — sekretarz Warszawa
Wacław Kwaśniewski — skarbnik Warszawa

CZŁONKOWIE PREZYDIUM

Tadeusz Apollo Mikołów
Feliks Kanclerz Warszawa
Jan Krejca Kraków
Zbigniew Rumiewicz Poznań
Włodzimierz Wilczek Warszawa

CZŁONKOWIE ZG

Mieczysław Borek Kraków
Henryk Buchowski Olsztyn
Lesław Dobrucki Warszawa
Jerzy Dodkiewicz Radom
Waldemar Doniec Łódź
Bolesław Gaca Wrocław
Ryszard Galecki Poznań
Tadeusz Kaszper Katowice
Romuald Kulik Warszawa
Józef Moszczyński Tarnów
Marceli Najder Warszawa
Wojciech Niederliński Świętochłowice
Tadeusz Perkowski Gdańsk
Stefan Stefański Sanok
oraz przewodniczący Komisji Społecznych i prezesi Okręgów.

GLÓWNA KOMISJA REWIZYJNA

Mieczysław Domagała — prezes
Warszawa
Bernard Bortlik — v-prezes
Katowice
Stefan Kacperski — v-prezes
Łódź
Stanisław Romaszkan — v-prezes
Warszawa
Tomasz Mańkowski — sekretarz
Warszawa
Jerzy Chwalisz Wrocław
Bronisław Cmela Rzeszów
Julian Faszczewski Brwinów
Władysław Igielski Wrocław

Tadeusz Kałamarski Gliwice
Henryk Kamiński Września
Julina Karpiński Lublin
Krystyn Konaszewski Białystok
Janusz Korczewski Poznań
Stanisław Linder Opole
Aniela Michalska Warszawa
Jerzy Sobczak Olsztyn
Jerzy Sulkowski Gdańsk-
Wrzeszcz
Edward Wyrostkiewicz Bydgoszcz

GLÓWNY SĄD KOLEŻEŃSKI

Zygmunt Beczkowicz Warszawa
Ryszard Bender Lublin

Józef Denkiewicz Tarnowskie
Góry

Tadeusz Dorawski Kraków
Stefan Dubyna Malbork
Stanisław Duński Toruń
Mieczysław Durański Poznań
Jan Grelus Poznań
Weronika Glugla Bydgoszcz
Tadeusz Kotlarczyk Kraków
Bohdan Małachowski Kraków
Włodzimierz Młotkowski Pola-
nica
Stefan Popowski Warszawa
Jacek Szomański Warszawa
Tomasz Wróbel Bielsko-Biała

PTTK

TO ZAWSZE ZDROWY I PEWNY fundament polskiej turystyki

PRZEMÓWIENIE PRZEWODNICZĄCEGO GKKFiT WL. RECZKA

W okresie dwóch lat, które dzielą nas od poprzedniego Walnego Zjazdu, turystyka polska poczyniła poważne postępy we wszystkich dziedzinach. Obejmuje ona dziś swym zasięgiem corocznie kilkanaście milionów ludzi, stwarza obroty gospodarcze, idące w miliardy złotych, zatrudnia dziesiątki tysięcy pracowników, wywiera wpływ zdrowotny i wychowawczy na poważną część młodzieży, otwiera drzwi na świat dla rosnących stale zastępów obywateli naszego kraju i daje możliwość setkom tysięcy cudzoziemców poznania naszej Ojczyzny. Nowym i niezwykle cennym dorobkiem polskiej turystyki jest aktywizacja klasy robotniczej i ludności wiejskiej, zwłaszcza młodzieży, w ruchu turystycznym. Bez przesady i z dumą stwierdzić możemy, iż robotnicy przemysłowi stanowią dziś dominującą grupę społeczną wśród uprawiających turystykę masową.

O ostatnim rozwoju sytuacji zdecydował postęp gospodarki naszego kraju, podniesienie się stopy życiowej szerokich warstw społecznych, pozwalające przeznaczać w budżecie domowym coraz większe środki na turystykę i wypoczynek. Osiągnięcia te to jeden z dowodów umacniania się socjalizmu w naszym kraju. Państwo Ludowe w trosce o zdrowie, zapewnienie wypoczynku i podniesienie poziomu kulturalnego swych obywateli coraz poważniejsze środki przeznacza na turystykę i krajoznawstwo. Państwo pomaga też w organizowaniu i koordynacji ruchu turystycznego. Cechą charakterystyczną ostatnich lat jest systematyczne wprowadzanie turystyki w orbitę zainteresowania i działalności wielu resortów. Polepszające się z roku na rok zaopatrzenie ośrodków i rejonów turystycznych nie byłoby możliwe bez systematycznej pracy w tej dziedzinie MHW; rozwój transportu turystycznego, jego coraz większe dostosowanie do potrzeb rzeszy turystów — to sprawa Ministerstwa Komunikacji. Współdziałają w zakresie turystyki międzynarodowej MSZ i MSW, Ministerstwo Oświaty, Kultury i Sztuki, Gospodarki Komunalnej, Leś-

nictwa, Finansów... z trudem przyszłoby wymienić resort, w którym problematyka turystyczna nie znajduje jakiegoś odbicia. Powołany Ustawą Sejmową z lutego 1960 r. GKKFiT, jako organ centralnej administracji państwowej, i Komitety przy Radach Narodowych stwarzają niezbędne organizacyjne oparcie i zapewniają szeroką pomoc materialną dla całego ruchu turystycznego. Rozwija się sieć placówek turystycznych prowadzonych przez organizacje społeczne, państwowe i spółdzielcze biura podróży, przedsiębiorstwa i Rady Narodowe. Fundusze przeznaczone corocznie na rozwój turystyki z różnych źródeł rosną ustawicznie. Także w dziedzinie ideologicznej turystyka przechodzi ważne przemiany. Zmienia się zasadniczo kierunek krajoznawstwa z tradycyjnego, zawężonego do poznawania przeszłości, na współczesne, zwrócone ku żyjącemu pokoleniu.

Toteż możemy dziś słusznie mówić o nowej socjalistycznej treści naszego krajoznawstwa, o ukształtowanym modelu polskiej turystyki. Cechą charakterystyczną tego modelu jest różnorodność występujących form organizacyjnych. Problematyką turystyczną, organizacją i obsługą ruchu turystycznego w Polsce zajmują się dziś instytucje społeczne, przedsiębiorstwa państwowe, rady narodowe i spółdzielczość, wykazując w tej dziedzinie rosnącą samodzielność. Ten model organizacyjny, cechujący się bogatym wachlarzem form mógłby być poddawany krytyce przez zwolenników starej monopolistycznej szkoły. Wydaje się nam, że krytyka taka nie byłaby jednak słuszną. Turystyka przybrała dziś w Polsce tak szerokie rozmiary, że organizowaniu jej nie poddała jakaś jedna czy dwie scentralizowane organizacje tym bardziej że jako naturalny kierunek rozwoju zarysowuje się konieczność środowiskowej specjalizacji instytucji, zajmujących się organizacją i obsługą ruchu turystycznego. Z tego więc względu decentralizacja jest warunkiem nieodzownym postępu. Decentralizacja może być branżowa i terenowa. Branżowa polega na

przekazywaniu określonej, samodzielnej i rosnącej gestii różnym organizacjom terenowa — na opieraniu się o terenowe rady narodowe.

Moim zdaniem możemy liczyć na kompleksowe przygotowanie recepcji w miejscowościach turystycznych, a zatem na rzeczywiste podniesienie poziomu obsługi turystycznej, jedynie wtedy, gdy sprawą tą zajmą się gospodarze terenu. Stąd też zainteresowanie rad narodowych turystyką odgrywa dziś bardzo ważną rolę w naszej polityce turystycznej. Świadomie podkreślam wagę tego zagadnienia dlatego, by zaostrzyć uwagę działaczy PTTK Okręgów i Oddziałów i pomóc im w pełni docenić możliwości wyciągnięcia poważnych korzyści z bliższej współpracy z radami narodowymi.

Dalszą myślą przewodnią w naszej polityce rozwoju turystyki jest śmiało stawianie na organizacje społeczne, a w tym rzędzie przede wszystkim na PTTK. W działalności organizacji społecznych widzimy bowiem poważną siłę, nadającą ruchowi turystycznemu określony ideowy charakter stwarzający warunki podporządkowania komercyjnych aspektów turystyki jej celom społeczno-wychowawczym.

Nasze poparcie dla organizacji społecznych będzie rosło proporcjonalnie do wzrostu wartości pełnionej przez nie służby społecznej.

Mimo wzrostu liczby organizatorów turystyki, PTTK pozostaje nadal w Polsce w tej dziedzinie organizacją czołową. Główny Komitet Kultury Fizycznej i Turystyki z zadowoleniem stwierdza poważny rozwój Towarzystwa i jego działalności na przestrzeni ostatnich lat. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że Zarząd Główny ostatniej kadencji a zwłaszcza jego Prezydium potrafiło wytworzyć koleżeńską atmosferę ofiarnej pracy, co przyczyniło się do konsolidacji Towarzystwa wokół twórczego programu konstruktywnej działalności. Jest w tym niewątpliwie wielką osobistą zasługą ustępującego Prezesa Tow. Generała Bronisława Bednarza.

Pozwólcie Obywatele Delegaci, że zarówno jako przedstawiciel władz państwowych z zakresu turystyki, jak też jako czynny członek Towarzystwa i jego wieloletni entuzjasta z tego miejsca wyrażę Towarzyszowi Gen. Bednarzowi za jego pracę dla PTTK serdeczne wyrazy uznania i podziękowania i jednocześnie żał, że jego obowiązki państwowe uniemożliwiają podjęcie w przyszłości pracy dla Towarzystwa, którą wykonywał z tak dobrymi rezultatami (huczne oklaski).

Działalność Zarządu Głównego znalazła swoje uzupełnienie w rzetelnej i wyteżonej pracy wszystkich delegatów Towarzystwa pod kierownictwem Prezesa Jerzego Przedzieckiego przynoszące pozytywne rezultaty. Myślę, że i towarzyszowi Przedzieckiemu trzeba powiedzieć kilka ciepłych słów za duży wkład w PTTK, pracował on w ciężkich warunkach wspólnie z kolegami i od ich pracy zależało wiele w dalszym rozwoju Towarzystwa. I za tę pracę należy im złożyć podziękowanie.

Wzrósł zasięg działalności Towarzystwa. Docierało ono różnymi formami swej działalności organizacyjnej w latach 1958 i 59 do 5,5 miliona, a w latach 1960 i 61 już do 7,5 miliona turystów.

Pogłębiona została i rozszerzona aktywność PTTK w zakładach pracy w rezultatach bliskiej współpracy i istotnej pomocy udzielonej Towarzystwu ze strony Związków Zawodowych i Rad Zakładowych.

Na skutek przeprowadzonej reorganizacji usprawnieniu uległa gospodarka PTTK. Zniesienie odpisów amortyzacyjnych w wyniku teże reorganizacji obniża roczne koszty eksploatacji bazy noclegowej o 7,5 miliona zł., które to środki mogą być dziś przeznaczone na działalność programową Towarzystwa.

Usprawnienie pracy Towarzystwa nie mogło jednak objąć równomiernie całego kraju i są jeszcze okręgi, które pod tym względem pozostają w tyle za innymi. Koszalińskie, Zielonogórskie, Warszawskie będą wymagały szczególnej opieki nowego Zarządu Głównego.

Ogólnie można powiedzieć, że o ile sytuacja Zarządu Głównego jest już ustabilizowana, o tyle umocnienie Zarządów Okręgów staje się pilnym zadaniem organizacyjnym.

Omawiając te niewątpliwie osiągnięcia Towarzystwa w ubiegłym okresie, stwierdzić trzeba, że istotną chyba rolę odegrała w tym pomoc, jakiej udzielił Towarzystwu Główny Komitet. Z satysfakcją możemy zakomunikować Delegatom na V Walny Zjazd PTTK, że deklaracje pomocy złożone przez Główny Komitet na IV Walnym Zjeździe znalazły pełne pokrycie w faktach.

W szczególności załatwione zgodnie z przyrzeczeniem zostały następujące sprawy:

- organizacja zwiedzania zakładów pracy,
- reorganizacja działalności Towarzystwa
- unormowanie i rozszerzenie działalności Biura Turystyki Zagranicznej
- wprowadzenie tytułu i odznaki „Zasłużony Działacz Turystyki”
- podniesienie wysokości diet dla działaczy społecznych PTTK
- podniesienie płac pracownikom etatowym Towarzystwa i zwiększenie ilości etatów
- wprowadzenie licznej reprezentacji Towarzystwa do terenowych Komitetów Kultury Fizycznej i Turystyki
- powierzenie Towarzystwu wyłączności w znakowaniu szlaków
- istotne polepszenie wyposażenia technicznego GOPR i znaczne podwyższenie wynagrodzeń ratowników.

Pomoc GKKFiT dla Towarzystwa wyraża się także stałym wzrostem środków dotacyjnych, umożliwiających coraz szerszą i coraz pełniejszą działalność Towarzystwa.

Na podkreślenie zasługuje również pomoc udzielona przez Główny Komitet w zakresie inwestycji, doposażeń i remontów bazy PTTK. Nakłady na te cele wynoszą w r. 1962 — 86 milionów złotych w porównaniu z 40,5 miliona w r. 1960. Jest to więc wzrost przeszło dwukrotny. Działalność inwestycyjna przynosi w każdym roku widoczne efekty. W ubiegłych dwóch latach PTTK wzbogaciło się o nowy ośrodek turystyczny w Rucianem i piękny Dom Wycieczkowy w Płocku. W daleko zaawansowanej fazie realizacji znajduje się ośrodek turystyczny w Chorzowie oraz pawilon gastronomiczny Domu Turysty w Sopocie, biegnie również budowa Domu Turysty w Krakowie i Szczyrku.

Osobno podkreślić należy wysiłki podjęte w zakresie budownictwa lekkiego, które doprowadziły do oddania w roku ubiegłym do użytku 7 takich kempingów po 200 miejsc każdy oraz podjęciu budowy w roku bieżącym 21 takich kempingów.

Potencjał lekkiej bazy zwiększony będzie w r. b. dodatkowo oddaniem do użytku kilkunastu pól kempingowych przy istniejących już obiektach.

Kontynuując pomoc dla Towarzystwa, Główny Komitet udzieli PTTK poparcia w rozwiązywaniu takich problemów jak:

- uregulowanie uprawnień instruktorów turystyki kwalifikowanej
  - wprowadzenie ochrony prawnej znaków turystycznych
  - wprowadzenie specjalnych dodatków uposażeniowych dla pracowników schronisk górskich.
- Główny Komitet okaże również pomoc przy:
- rozbudowie sieci stacji turystycznych
  - wyposażeniu obiektów w urządzenia gastronomiczne,
  - zagospodarowanie zabytków dla celów turystycznych oraz
  - standaryzacji wyposażenia bazy noclegowej i gastronomii.

Szczególną uwagę Główny Komitet zwrócił na zapewnienie dalszego wzrostu nakładu na rozwój i utrzymanie bazy noclegowej oraz opracowanie długofalowego planu całkowitej modernizacji tej

bazy. Przy korzystaniu przez PTTK z tej poważnej i wielostronnej pomocy pochłaniającej duże środki finansowe konieczne jest dalsze umacnianie dyscypliny ekonomicznej, finansowej i inwestycyjnej Towarzystwa.

Zadania realizowane przez PTTK ulegają stalemu rozszerzaniu. Przed nowym Zarządem staje szereg nowych problemów, wśród nich wydaje się, że specjalną wagę będą miały:

1. Pogłębienie roli turystyki jako czynnika oddziaływania ideowo-wychowawczego,
2. rozwój działalności w szkolnictwie robotniczym,
3. stałe podnoszenie poziomu obsługi turystycznej oraz
4. dostosowanie części bazy turystycznej PTTK do potrzeb.

Stale podnoszenie poziomu obsługi turystycznej oraz po piąte — dostosowanie części bazy turystycznej PTTK do potrzeb turystyki zagranicznej i odpowiednie podniesienie w tej części bazy standardu wyposażenia i obsługi.

Tutaj ktoś mógłby mówić o jakiejś kolizji, która polega na tym, że jeżeli część waszej bazy będziemy przeznaczali dla obsługi zagranicznej, to może ktoś myśleć, że zmniejsza to możliwości turystyki wewnętrznej. Tak jednak nie jest, bo środki przez nas zdobywane na turystyce zagranicznej służą przecież po to, ażeby z nich wygospodarować nasze wyjazdy za granicę, a zatem im szerzej będziemy pracowali w turystyce z uwzględnieniem turystyki zagranicznej, to tym bardziej nasza turystyka będzie się rozwijała w coraz bardziej atrakcyjnych formach, a więc także i turystyka zagraniczna.

Obok tych problemów ogólnych o podstawowym znaczeniu, na pewno nie braknie Towarzystwu zadań bieżących. Dopiero planowe i dokładne ich wykonanie może zapewnić Towarzystwu sukcesy. Życie bowiem składa się przede wszystkim ze spraw

codziennych. Stąd też przysziemiu Zarządowi zając się wypadnie od zaraz: ustawieniem nowej dziedziny turystyki, jaką jest zwiedzanie czołowych zakładów pracy, i właściwym programowaniem wycieczek, ich tras i marszrut, i opracowaniem systemu centralnych oraz tranzytowych tras turystycznych, tras regionalnych lokalnych i szlaków turystyki kwalifikowanej; systematycznym doskonaleniem kadry przewodników oraz szkoleniem nowych kandydatów, i turystyką wiejską do miast, zwłaszcza w okresach przestojowych, i aktywizacją terenów turystycznych mało eksploatowanych, i opracowaniem oraz realizacją lokalnych planów przygotowań do sezonu.

Mógłbym to „i” mnożyć w długą listę, nie ma jednak ku temu potrzeby tu, na tej sali, wśród setek delegatów, specjalistów i doświadczonych działaczy, entuzjastów wszelkich form turystyki.

Właśnie Wy, Obywatele Delegaci, wytyczycie najlepiej dalszą drogę rozwoju Towarzystwa. Wy, Waszą ofiarną pracą, zapewnicie realizację uchwał Zjazdu w terenie. Wy, wybierzcie ludzi, którym ufacie, iż najmądrzej sterować będą nawą Waszego tak Wam drogiego Towarzystwa.

My zaś, którym wypadło pracować na innym, lecz bliskim Wam odcinku państwowego kierownictwa ruchem turystycznym, zapewniamy Was o naszej gorącej sympatii, o szacunku dla Waszego wkładu pracy, o zawsze chętniej, szerokiej pomocy i poparciu dla Waszych poczynań.

PTTK to najstarszy, ale zawsze zdrowy i pewny fundament polskiej turystyki. Będziemy go umacniać razem i poprzez lata przyszlę.

W imieniu władz turystycznych i sportowych życzę Wam Obywatele owocnych obrad i jak najlepszych wyników Zjazdu dla dobra Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, dla dobra i rozwoju polskiej turystyki (długotrwałe oklaski).

Drodzy Towarzysze Delegaci!
Wychowanie mas pracujących na świadomych i aktywnych budowniczych ustroju socjalistycznego — to podstawowe zadanie związków zawodowych. Poważnym orężem w wychowaniu socjalistycznym jest także wychowanie fizyczne, turystyka i krajoznawstwo. Z tym też zadaniem nierozdzielnie związana jest troska ruchu związkowego o stan zdrowia, sprawność fizyczną, racjonalny wypoczynek po pracy, o organizowanie zdrowej i pożytecznej rozrywki dla członków załóg i ich rodzin.

Wśród wielu form służących realizacji tych zadań na pierwszy plan wysuwa się turystyka i krajoznawstwo, które skupia w sobie zarówno elementy wychowania, jak i zdrowotności. Dlatego też tą dziedziną działalności wraz z rozwojem naszego budownictwa socjalistycznego związki zawodowe są szczególnie zainteresowane. Warunki, jakie zostały stworzone przez władzę ludową, pozwoliły ruch ten rozwinąć do takiego stopnia, że stał się on coraz bardziej powszechnym, a szerokie rzesze ludzi pracy uznają już dziś przeżycia turystyczne, jako swoją indywidualną i srodowiskową potrzebę społeczną.

NASZE WSPÓLNE Towarzystwo

PRZEMÓWIENIE W. KOSA
SEKRETARZA CENTRALNEJ
Rady Związków Zawodowych

Do spraw, które ściśle się wiążą dziś z potrzebami kulturalnymi i właściwym wypoczynkiem po pracy naszych załóg fabrycznych i ich rodzin, młodzieży, zespołów pracowniczych różnych instytucji itd. należy turystyka i krajoznawstwo jako ważne elementy naszej socjalnej polityki, zmierzającej do stwarzania jak najpełniejszych warunków do zdrowego wypoczynku i regeneracji sił po pracy.

W ostatnich latach zaszły istotne przemiany społeczne w organizacji wypoczynku po pracy. Z okresu nieśmiałył poczynań między innymi przez grupki entuzjastów turystyki, traktowanych często jako dziwaków, wyrasta coraz bardziej masowy ruch społeczny o bogatych treściach socjalnych, mający na celu zabezpieczyć godziwy, interesujący, kulturalny, a jednocześnie zdrowy wypoczynek po pracy.

Pełne poparcie dla tej społecznej inicjatywy ze strony władzy ludowej, ruchu zawodowego oraz wielu różnych organizacji, przyniosło w tym względzie w ostatnich latach zasadnicze zmiany. Uznanie turystyki i krajoznawstwa wśród ludzi pracy, jako zjawiska społecznego ze względów socjalnych, zdrowotnych, jak i wychowawczych, stało się nieodwracalnym faktem.

Wyrośli szeregi już nie tylko entuzjastów turystyki i krajoznawstwa, ale jednocześnie organizatorów, których ambicją i celem jest objęcie tym ruchem coraz szerszych rzesz ludzi pracy i ich rodzin. Tym wytrawnym już dzisiaj, głównym organizatorem turystyki i krajoznawstwa, posiadającym duże doświadczenie, bogate tradycje, ofiarny i oddany aktyw społeczny, jest Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, społeczna organizacja, która wniosła wielki wkład w rozwój turystyki i krajoznawstwa w naszej Polsce Ludowej.

Pragnę podkreślić, że przychodzący na dzisiaj Zjazd wzbogaceni o nowe doświadczenia i niemałe osiągnięcia od czasu IV Zjazdu PTTK. Pragnę podkreślić, że chociaż do potrzeb społecznych, jakie w tym zakresie istnieją, może jeszcze nasze wspólne wysiłki nie dały w pełni zadowalających wyników, to jednak dla rozwoju turystyki wśród ludzi pracy, dla umasowienia działalności PTTK w zakładach pracy ostatnie dwa lata przyniosły zasadnicze zmiany i poważne rezultaty.

Cieszy nas, że głos związków zawodowych na IV Zjeździe PTTK o potrzebach ludzi pracy i młodzieży w zakresie turystyki i krajoznawstwa był zasadniczą wytyczną działania Waszego Towarzystwa. Tak aktywna działalność PTTK w kierunku umocnienia zakładowych Kół PTTK i zwrócenia zasadniczej uwagi na organizację różnorodnych form turystycznych wśród załóg pracowniczych przyczyniła się, choć dzisiaj trzeba mówić jeszcze o niedostatkach i brakach organizacji tego ruchu i samego jeszcze Towarzystwa, że dotychczasowe osiągnięcia, pełne zrozumienia i zgodność stanowisk związków zawodowych z polityką PTTK pozwala lepiej, realniej i z większym rozmachem budować plany na przyszłość.

Powiem, że w życiu Towarzystwa i dla jego dalszego rozwoju, ostatnie lata mają duże znaczenie i chyba będą w poważnej mierze rzutować na dalszy rozwój i umacnianie się wśród ludzi pracy, między innymi przede wszystkim przez pełne poparcie i pomoc dla PTTK ze strony związków zawodowych.

Uznanie Koła Zakładowego za podstawową komórkę Waszego Towarzystwa, wytyczenie jako głównego celu pełnienia roli organizatora w zakresie upowszechnienia turystyki i krajoznawstwa wśród szerokich rzesz ludzi pracy pozwala w pełni na takie poparcie

i pomoc ze strony ruchu zawodowego. Związki zawodowe uznały PTTK za wyspecjalizowaną organizację, która zajmuje się całokształtem turystyki i krajoznawstwa i jest ważnym ogniwem w ogólnej organizacji wycieczek po pracy w naszych zakładach produkcyjnych, biurach i instytucjach, co bezspornie będzie miało poważne znaczenie dla dalszego rozwoju turystyki i krajoznawstwa.

Z pełnym uznaniem należy podkreślić fakt, że współdziałanie PTTK ze związkami zawodowymi podyktowane zostało nie jakimś odgórnym nakazem, ale społeczną koniecznością. U podstaw tego współdziałania i zaufania, jakim darzy ruch zawodowy Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, leży rzetelna praca i wysiłki tysięcy społecznych działaczy Towarzystwa, których inicjatywa i wyniki pozwoliły na uznanie PTTK jako naszej organizacji.

Zapoczątkowana już w r. 1955 współpraca między ogniwami Towarzystwa i Związków Zawodowych przerodziła się w latach następnych, a szczególnie w okresie ostatnich dwóch lat, w dobrze pojętą współpracę nie tylko na szczeblu centralnym, ale także na terenie województw, a co najważniejsze w samych zakładach pracy.

IV Walny Zjazd Delegatów, Plenum Zarządu Głównego PTTK, które odbyło się w Zabrzu ub. roku, niedawno odbyta narada aktywny Kół Zakładowych, materiały sprawozdawcze na dzisiejszy Zjazd w sposób jasny i zdecydowany określili kierunek działalności Towarzystwa, którego jednym z podstawowych zadań jest i musi być w przyszłości kontynuowanie wszystkich wysiłków i poczynań w kierunku rozszerzenia i usprawnienia turystyki dla świata pracy.

Osiągnięcia nasze w tym względzie choć są duże, wskazują jednocześnie na poważne jeszcze braki, jak również są one niewspółmierne do rosnącego stale zamowienia społecznego klasy robotniczej. Dlatego też powinniśmy dążyć do umocnienia i dalszej rozbudowy kół zakładowych PTTK w takim stopniu, by działały one we wszystkich zakładach pracy, a szczególnie liczących ponad 500 zatrudnionych. Praca tych kół powinna być skoncentrowana przede wszystkim na organizowaniu różnego rodzaju imprez masowych dla całych naszych załóg. Dla potrzeb tej działalności — o czym mówił gen. Bednarz w swoim referacie — powinniśmy zabezpieczyć właściwie przeszkoloną kadrę organizatorów turystyki w zakładach pracy, otoczyć ją opieką i fachową pomocą ze strony oddziałów PTTK.

Uregulowania i uporządkowania wymagają jeszcze różnego rodzaju sprawy dotyczące rozwoju i upowszechnienia turystyki i krajoznawstwa. Na pewno wymagać będzie uregulowania sprawa korzystania z transportu zakładowego

ZASŁUZYLI SOBIE PRACĄ

Podczas V Walnego Zjazdu Delegatów przewodniczący GKKFiT Wł. Reczek wręczył 13 działaczom naszego Towarzystwa odznakę „Zasłużonego Działacza Turystyki”.

Otrzymali je:

- 1) Zygmunt Beczkowicz
- 2) Bronisław Bednarz
- 3) Lesław Dobrucki
- 4) Marian Fruhauf
- 5) Feliks Gołębiowski
- 6) Feliks Kanclerz
- 7) Wacław Kwaśniewski
- 8) Stefan Pachucki
- 9) Edmund Padechowicz
- 10) Jerzy Przędziecki
- 11) Aleksander Schiele
- 12) Dyonizy Szulezyński
- 13) Izabela Wyglądacz

dla potrzeb załóg na cele krajoznawcze. Wymaga uregulowania w wielu zakładach pracy sprawa stosunku administracji do organizacji wycieczek po pracy, do propagowania i popularyzacji masowego ruchu turystycznego i krajoznawczego, a szczególnie jego programu. Każda wycieczka, rajd powinny dać jej uczestnikom zdrowie i przyjemny odpoczynek, uczyć kultury współżycia i koleżeństwa, poszerzać wiedzę. Zagadnienia te i ich uregulowanie powinny być chyba jednym z naczelnych i najbliższych zadań PTTK, rad zakładowych, jak i wszystkich instancji związkowych. Aby te założenia programowe mogły być w pełni wykonane, potrzebna jest dalsza i pełniejsza współpraca i koncentracja wszystkich sił społecznych w zakładach pracy, w celu zabezpieczenia jak najzdrowszego i najlepszego wycieczek najszerszym rzeszom pracującym.

Nasze najbliższe zadania muszą zdążyć do tego, aby wszystkie plany związków zawodowych i PTTK wynikające z zawartego porozumienia i z dotychczasowej praktyki zostały zrealizowane. Zdajemy sobie z tego sprawę, że niemała w tym rola rad zakładowych i instancji terenowych związków zawodowych, aby w praktycznym działaniu aktyw PTTK był w stanie wywiązać się z tego tak pięknego, ale jakże trudnego zadania.

Ze swojej strony Związki Zawodowe będą się starały jeszcze bardziej pomagać i popierać wszystkie słuszne inicjatywy i postulaty PTTK, będą starały się usuwać różnego rodzaju jeszcze trudności w rozwoju turystyki i krajoznawstwa w zakładach pracy, stwarzając atmosferę życzliwości i zrozumienia dla tego tak społecznie pozytywnego i słusznego kierunku działania.

NASZE WSPÓLNE TOWARZYSTWO

DOKONCZENIE ZE STR. 9

Oczekujemy również, że aktywność PTTK — który tak licznie reprezentowany już jest w naszych wielu zakładach pracy, dojrzałszy i bardziej doświadczony o wyniki pracy z ostatnich lat, nie będzie bierny i obojętny na istniejące jeszcze słabości w zakładach pracy, w tym słabości również naszych rad zakładowych, ale będzie również wykazywał w tym względzie i własną inicjatywę. Uznaniem ze strony związków zawodowych dla PTTK jako naszej organizacji — organizacji turystyki ludzi pracy — również zobowiązuje do brania na siebie ze strony aktywności PTTK roli inicjatora organizacji wycieczek po pracy w naszych zakładach pracy.

Drodzy Towarzysze! Dzisiejszy Zjazd to ważne wydarzenie w życiu Waszego Towarzystwa. Ważnym jest on więc i dla naszego ruchu zawodowego i dla naszej

wspólnej działalności. Przypada on w okresie niezmiernie ważnym dla całego ruchu zawodowego, bowiem jest to okres przygotowań do V Kongresu Polskich Związków Zawodowych. Spośród wielu problemów i zagadnień, którymi zajmie się Kongres, stanie również sprawa całokształtu organizacji wycieczek po pracy. Temat ten staje się, podobnie jak wiele innych, przedmiotem ogólnozwiązkowej dyskusji przedkongresowej. Nad upowszechnieniem turystyki i krajoznawstwa dyskutowaliśmy wielokrotnie z działaczami PTTK na licznych naradach. Jestem przekonany, że i na Waszym Zjeździe padnie wiele ciekawych uwag, propozycji i wniosków co do tak niezwykle ważnego dla ruchu zawodowego zagadnienia.

Drodzy Towarzysze, pozwólcie, że na zakończenie, witając Was i pozdrawiając serdecznie, w imieniu Centralnej Rady Związków Zawodowych oraz w imieniu własnym, pragnę podziękować Wam i na

Wasze ręce wszystkim działaczom i aktywistom PTTK za dotychczasowy trud i wysiłki w rozwoju turystyki i krajoznawstwa wśród ludzi pracy, w umacnianiu zakładowych kół PTTK. Składam serdeczne gratulacje dla ustępującego Zarządu i tych wszystkich, którzy przyczynili się do tego, że dzisiejszy Krajowy Wasz kolejny Zjazd PTTK przychodzi z niemalym dorobkiem. Życzę Wam Towarzysze również serdecznie i to życzenie jest chyba naszym wspólnym pragnieniem, aby turystyka i krajoznawstwo rozwijały się i umacniały w coraz potężniejszy ruch społeczny obejmujący coraz szersze rzesze aktywności, sympatyków i czynnych uczestników i aby Wasze Towarzystwo, tzn. nasze wspólne Towarzystwo — Towarzystwo ludzi dobrej woli — organizatorów i miłośników turystyki i krajoznawstwa w Polsce Ludowej służyło jak najlepiej dla rozwoju idei turystyki i krajoznawstwa, służyło jak najlepiej dla zdrowia i kultury wszystkich ludzi pracy naszego kraju.

Poznanie kraju czynnikiem wychowania patriotycznego

FRAGMENTY PRZEMÓWIENIA KOŁA SOKOŁOWSKIEGO Z KC ZMS

...Chciałbym, korzystając z okazji uczestniczenia w V Zjeździe Delegatów PTTK, wyrazić w imieniu Komitetu Centralnego ZMS wyrazy naszego uznania za osiągnięty w tej kadencji szeroki rozwój turystyki wśród młodzieży robotniczej i uczącej się, za szeroką i ścisłą współpracę z naszym Związkiem i z innymi organizacjami młodzieżowymi. Jest to niewątpliwie sukcesem ustępującego Zarządu Głównego i osobiście jego kierownictwa.

...Jako masowa, ideowo-polityczna organizacja młodzieżowa w pełni jesteśmy świadomi, jaką doniosłą rolę w wychowaniu młodzieży obok kształtowania jej ideowych i społecznych podstaw odgrywa wszechstronny rozwój fizyczny, właściwie zorganizowany i kształcący wypoczynek, przybliżenie do młodzieży bogatej historii i kultury naszego narodu, poznanie piękna naszego kraju, naczone zapoznanie się z współczesnymi osiągnięciami naszej socjalistycznej gospodarki.

Te zadania spełnia i powinno nadal spełniać w coraz większym stopniu Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze. W pełni doceniając dobroć w zakresie realizacji i wychowawczej funkcji turystyki, Związek Młodzieży Socjalistycznej poprzez wszystkie swe ogniwa nie tylko popiera rozwój turystyki realizowanej przez PTTK, lecz bierze aktywny udział w popularyzacji turystyki wśród młodzieży. Masowa turystyka, krajoznawstwo — na trwałe zdobyły sobie pozycję w poczynaniach naszego Związku. Nie bez dumy możemy stwierdzić, że większość grup działania ZMS aktywnie wypełnia zadania wysunięte przez wspólne Plenum CRZZ i KC ZMS. Można stwierdzić, że nie było w ciągu

ostatniego roku takiej grupy, która by w ciągu roku nie zorganizowała kilku wycieczek turystycznych. Szczególnie okres letni nastęrcza szereg okazji do krajoznawczych wypraw i poszukiwań. Poznanie kraju traktujemy jako cenny czynnik składowy wychowania patriotycznego. Dlatego też wycieczki, wędrowki tematyczne, zdobywanie odpowiednich odznak turystycznych PTTK, autostop, stanowią poważną pozycję w zamierzeniach ZMS-owskiej akcji letniej na rok bieżący.

...Z zadowoleniem stwierdzamy, że w minionym okresie współpraca ZMS — PTTK szczególnie w instancjach regionalnych układa się pomyślnie. Jednak zarówno my, jak i Wy pragnęlibyśmy, aby współdziałanie to stawało się coraz bardziej bogate i różnorodne.

Ponieważ w tych wycieczkach duży procent stanowi młodzież robotnicza, jesteśmy zainteresowani w rozwinięciu wspólnego działania Komitetów Zakładowych ZMS i zakładowych Kół PTTK w opracowywaniu programów turystycznych dla tych wycieczek oraz wspólnego działania na rzecz przygotowania szerokiej rzeszy zakładowych organizatorów turystyki.

NAJLEPSZA FOTOGAZETKA KOŁA PTTK PRZY WAP

W ZORGANIZOWANYM przez Zarząd Główny PTTK Konkursie na fotogazetkę z okazji V WZD pierwsze miejsce zdobyło Koło PTTK przy Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie.

Drugie miejsce zajął Oddział PTTK w Pionkach. 3 równorzędne trzecie nagrody zdobyło Koło PTTK przy Wyrobach Tłocznych HCP Poznań, Turystyczny Klub Motorowy PTTK w Warszawie, Koło PTTK przy Zakładach „Wifama”. 4 równorzędne czwarte nagrody Koło PTTK „Celma” w Cieszynie, Koło PTTK PKP Oświęcim, Oddział PTTK w Suwałkach i Koło PTTK nr 26 w Nowym Sączu.

Nagroda pocieszenia została przyznana Kołu PTTK przy Przedsiębiorstwie Barów Mlecznych w Łodzi.

UCHWAŁY I ZALECENIA V WZD

W DNIU 6 maja 1962 r. V Walny Zjazd Delegatów PTTK, w oparciu o tezy do działalności PTTK w latach 1962—1965, na wniosek poszczególnych Komisji zjazdowych, podjął następujące uchwały i zalecenia do realizacji przez Zarząd Główny PTTK.

I. Zagadnienia organizacyjne

A. SPRAWY STATUTOWO-REGULAMINOWE

1. Poprawki do Statutu PTTK i Statutu Oddziału PTTK, uchwalone na V WZD PTTK, wchodzą w życie w trzy miesiące po zatwierdzeniu ich przez właściwe władze.

2. V WZD zobowiązuje Zarząd Główny do opublikowania jednolitego tekstu Statutu PTTK i Sta-

tutu Oddziału PTTK w trzy miesiące od daty ich zatwierdzenia.

3. Po rejestracji Statutu, opracowanie regulaminów, zgodnie z przepisami zawartymi w Statucie.

4. Skodyfikowanie przepisów obowiązujących w Towarzystwie.

B. POSTULATY DO WŁADZ PAŃSTWOWYCH

1. Zapewnienie większego wkładu aktywu i instancji PTTK w opracowanie perspektywicznych planów zagospodarowania turystycznego, realizowanych przez wszystkie zainteresowane instytucje i organizacje.

2. Zwiększenie dotacji na cele turystyki i wypoczynku świątecznego w stosunku do środków przydzielanych na cele sportowe, ze szczególnym uwzględnieniem

potrzeb turystyki w zakładach pracy.

3. Podniesienie roli i rangi działaczy społecznych w turystyce i zrównanie ich uprawnień z działaczami sportu oraz inną działalnością społeczną, zapewnienie ochrony prawnej oraz urlopów na cele pracy społecznej.

4. Zwykłowy rozrost uprzemysłowienia kraju, powstawanie nowych ośrodków robotniczych, w których organizowana jest akcja masowych wycieczek — wymaga przeprowadzenia zmian w przyznawaniu zniżek turystycznych za przejazdy kolejowe.

Należy podjąć inicjatywę w zakresie rozszerzenia sieci wyjściowych stacji kolejowych objętych zniżką turystyczną, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków przemysłowych.

5. Nadanie PTTK wyłączności szkolenia w zakresie turystyki kwalifikowanej. Opracowanie jednolitego ramowego programu szkolenia „Instruktorów Turystyki Kwalifikowanej”. Wprowadzenie obowiązku rejestracji (kartoteka) przeszkolonych uczestników kursów PTTK.

6. Nadanie uprawnień państwowych dla instruktorów turystyki kwalifikowanej na analogicznych zasadach jak instruktorzy i trenerzy sportowi (Szkolenie winno mieć kilka stopni).

Przeprowadzenie poprzez zainteresowane Komisje Turystyki Kwalifikowanej i Komisje Kół Zakładowych komórek terenowych PTTK — selekcji kandydatów do szkolenia, dla zapewnienia właściwego doboru kadr.

C. POSTULATY - DEZYDERATY DO CRZZ I INNYCH ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH

1. Pełniejsze uterenowanie porozumienia ZG PTTK i CRZZ przez wydanie zarządzeń wykonawczych.

2. Przeanalizowanie możliwości przyznania większych funduszy socjalnych dla nieprodukcyjnych zakładów pracy.

3. Wprowadzenie na łamy prasy związkowej stałego działu turystycznego, który stałby się trybuną zakładowego ruchu turystycznego.

4. Uwzględnienie w budżetach Rad Zakładowych funduszy na turystykę kwalifikowaną i wypoczynek świąteczny w szerszym niż dotychczas zakresie.

5. Uregulowanie przepisów odpłatności za autokary w zakładach pracy tak, aby odpłatność objęła jedynie faktycznie poniesione koszty.

6. Umożliwienie zawarcia porozumienia przez ZG PTTK z pionar-

ZE SZKOŁY W SZEREGI PTTK

FRAGMENTY PRZEMÓWIENIA DYR.

J. ŻOŁNIERKIEWICZA

... Pragnę tylko podkreślić, że staramy się doprowadzić do tego, aby w zadaniach dydaktyczno-wychowawczych każdej szkoły jako część składowa były zajęcia z zakresu krajoznawstwa i turystyki.

Jak te sprawy wyglądają dzisiaj?

W roku ubiegłym na wycieczkach było ok. 2,5 mln młodzieży szkolnej, było zorganizowanych w szkołach powyżej 50 tys. większych wycieczek. W ubiegłym roku szkolnym nastąpił dalszy rozwój krajoznawstwa i turystyki wśród młodzieży szkolnej. W tej chwili w pracy w szkole mamy się głównie o szkolne koła krajoznawczo-turystyczne. Jest ich ponad 6 tys., liczą one ponad 200 tys. członków.

Są one jednym z czynników umasowienia turystyki w szkole. Staramy się, aby praca nie była ograniczona tylko do członków, ale obejmowała sam teren szkoły. Kończą się prace o programie ruchu turystycznego w szkole.

... Chcę zwrócić uwagę towarzyszom, żeby w swej pracy mieli również na uwadze dzień jutrzejszy. Musimy wzmocnić metody.

Nie tylko chodzi o przeprowadzenie samych wycieczek, ale o lepsze przygotowanie. Chcemy pracę skoncentrować na badaniu własnego środowiska, chcemy, żeby młodzi krajoznawcy byli użyteczni w środowisku. To chcemy mocno podkreślić w nowym programie, żeby z chwilą opuszczenia szkoły młodzież wstępowała w szeregi PTTK.

... Nas interesują ci, którzy prowadzą wycieczki i razem z PTTK występujemy do GKKFiT o stworzenie specjalności przewodników młodzieży szkolnej. Widzimy potrzebę, żeby przewodnik nie tylko umiał pokazać miasto młodzieży klas średnich, ale klas V, VI, VII biorąc pod uwagę jej wiedzę i specyfikę.

Bardzo liczymy na Koła PTTK w zakładach pracy. Szkolny ruch wycieczkowy będzie coraz więcej kierowany do zakładów pracy. Chcemy, żeby młodzież szkolna widziała więcej przemysłu. To można robić przez turystykę. Przyjmować ją będzie z ramienia zakładu pracy Koło PTTK. Chcemy prosić o pomoc w przygotowaniu działaczy do pracy z młodzieżą szkolną.

Jest więc wiele spraw wspólnych. Wierzymy, że w najbliższym czasie dojdziemy do jeszcze większego umasowienia turystyki szkolnej.

Chcemy, żeby krajoznawca, gdy opuści szkołę, zasilił szeregi PTTK jako pełnoprawny członek.

mi spółdzielczości na wzór zawartego porozumienia pomiędzy CRZZ a PTTK.

7. Umożliwienie zawarcia porozumienia przez ZG PTTK z FWP, w celu ewentualnego wykorzystywania bazy noclegowej FWP dla celów turystycznych.

D. SPRAWY KÓŁ ZAKŁADOWYCH PTTK

1. Objąć siecią organizacyjną Kół PTTK wszystkie zakłady pracy, liczące ponad 500 osób załogi. Odpowiednio do sieci Kół powinna wzrosnąć liczba Oddziałów, które w sumie, w końcu 1965 roku, statutowym zasięgiem terytorialnym pokryją teren całego kraju.

2. Dążyć do stopniowego wprowadzenia zasady organizowania wycieczek z zakładów pracy tylko pod kierunkiem przeszkolonego przewodnika, przodownika turystyki kwalifikowanej lub organizatora turystyki.

3. Rozważyć sprawy powołania etatowych instruktorów Kół Zakładowych PTTK na szczeblu Okręgów i Oddziałów.

4. Zabezpieczyć fundusze na działalność Komisji Kół Zakładowych PTTK wszystkich szczebli organizacyjnych.

5. Opracować akcję propagandową ze szczególnym uwzględnieniem propagandy wizualnej w celu spopularyzowania turystyki w zakładach pracy oraz kultury życia turystycznego.

6. Mając na względzie konieczność umasowienia naszego Towarzystwa, przedstawia się pod rozwagę Władz Towarzystwa możliwość obniżenia wysokości składki członkowskiej PTTK dla członków Kół Zakładowych.

E. SZKOLENIE

1. W szkoleniu kadr główną uwagę, wysiłek i środki przeznaczyć na masowe szkolenie organizatorów wycieczek i turystyki w zakładach pracy, w środowiskach młodzieży oraz przewodników turystycznych. Działalność w tej dziedzinie powinna do roku 1965, nie tylko zaspokoić stale rosnące potrzeby ruchu turystycznego, ale wyprzedzić jego rozwój, stwarzając tym samym naturalne współzawodnictwo i bodźce do stałego podnoszenia kwalifikacji. Rozwój sieci Kół Zakładowych oraz prawidłowa organizacja wycieczek i turystycznego wypoczynku po pracy, w poważnej mierze uzależniona jest od ilości i poziomu pracy organizatorów turystyki. Należy więc, zgodnie z porozumieniem PTTK — CRZZ, podnieść rangę organizatorów turystyki w zakładach pracy, nadając im przewidziane w porozumieniu uprawnienia oraz kierować ich pracą poprzez zorganizowanie przy Oddziałach zespołów organizatorów.

2. Zarząd Główny, Zarządy

Okręgów i Oddziałów powinny organizować okresowe szkolenie dla aktywów społecznego, celem pogłębienia i wymiany doświadczeń organizacyjnych i programowych działaczy.

3. Dla podniesienia poziomu pracy komórek etatowych PTTK — Zarząd Główny winien podjąć akcję centralnego przeszkolenia personelu biurowego jednostek organizacyjnych wszystkich szczebli oraz kierowników schronisk i pracowników recepcji, a także opracować materiały do zorganizowania odpowiedniego szkolenia w terenie.

4. Zarząd Główny winien zobowiązać podległe mu jednostki organizacyjne prowadzące działalność ORT-

owską do przeszkolenia pracowników ORT w zakresie poradnictwa turystycznego.

5. Wszystkich przeszkolonych organizatorów turystyki kierować do pracy w swoich Kołach Zakładowych PTTK na podstawie pisemnych skierowań.

F. POMOC OKRĘGOM I ODDZIAŁOM

1. Uznać problem realnej pomocy Oddziałom za jedno z najpilniejszych zadań Zarządu Głównego i Zarządów Okręgów. Pomoc ta winna się wyrażać w udzieleniu stałego i wszechstronnego instruktażu ze strony Zarządów Okręgów oraz w większej pomocy materialnej, zwłaszcza Oddziałom nie posiadającym własnych dochodów. Należy umożliwić tym Oddziałom zatrudnienie pracownika oraz uzyskanie lokalu, a ich działalność organizacyjna i programowa powinna być dotowana.

2. Zabezpieczyć warunki rozwoju i pracy Oddziałów Międzyuczelnianych i młodzieżowych przez dotacje na działalność programową, organizacyjną, zatrudnienie pracowników i wyposażenie w sprzęt. Globalne kwoty dotacji winny być zatwierdzone z początkiem roku budżetowego.

3. Dążyć do doprowadzenia pełnego porozumienia z organizacjami młodzieżowymi, a szczególnie ze Zrzeszeniem Studentów Polskich, celem stworzenia trwałych podstaw dla pracy Oddziałów Międzyuczelnianych w środowiskach akademickich.

4. Ze względu na dotychczasowy i dalszy wkład PTTK, jako głównego organizatora w programowaniu turystyki, wzmocnić organizacyjnie i programowo wszystkie ogniwą Towarzystwa, aby przygotować je do spełnienia tej roli.

G. SPRAWY OGÓLNO-ORGANIZACYJNE

Zjazd zaleca:

1. Nieograniczanie liczby członków Kół, zalecając jednocześnie kierowanie członków z Kół terenowych do właściwych Kół Zakładowych.

2. Rozważenie możliwości przejściowego istnienia na niektórych terenach Kół bezpośrednio podporządkowanych Zarządowi Okręgów tam, gdzie brak Oddziału na danym terenie.

3. Powołanie przy Zarządzie Głównym na zasadzie art. 40 Statutu — społecznej Komisji dla działalności PTTK w wojsku.

Uchwały i zale

4. Przeprowadzenie systemu planowania i sprawozdawczości, w celu wyeliminowania zbędnej biurokracji i obciążenia aktywów Towarzystwa.

5. Skodyfikowanie wszelkich zarządzeń i przepisów oraz przekazanie ich wszystkim zainteresowanym.

6. Zmniejszenie formalności przy zdobywaniu odznak.

7. Ujednoczenie i centralne zaopatrzenie wszystkich jednostek w typowe druki (zwłaszcza finansowe, sprawozdawcze i dla ORT-ów).

8. Zakładanie i reaktywowanie Oddziałów Międzyuczelnianych we wszystkich środowiskach studenckich.

9. Przestrzeganie zasady przynależności członkowskiej do PTTK przez wszystkich członków Kół Przewodnickich, członków GOPR, organizatorów turystyki w zakładach pracy.

10. Ustalenie przez Zarząd Główny zasad awansowania pracowników etatowych.

11. Energiczne egzekwowanie składek członkowskich.

12. Współdziałanie ze stowarzyszeniami regionalnymi dla wzajemnego wzbogacenia działalności sprzyjającej ogólnemu kulturalnemu, ekonomicznemu rozwojowi regionu. Rozpatrzenie możliwości członkostwa zbiorowego stowarzyszeń regionalnych w Oddziałach PTTK.

13. Zapewnienie właściwego poziomu pracy etatowego aparatu we wszystkich instancjach PTTK, poprzez przestrzeganie zasady angażowania kandydatów wykazujących się zainteresowaniami i działalnością krajoznawczo-turystyczną.

Przy przyznawaniu nagród pracownikom etatowym z wyboru społecznego (Sekretarze Komisji) — kierować się wnioskami i opinią aktywów społecznego poszczególnych Komisji.

Działalność administracyjnych pracowników etatowych PTTK w społecznych Komisjach Problemowych i Turystyki Kwalifikowanej wszystkich szczebli traktować i honorować na równi z działalnością działaczy społecznych tych Komisji, zabezpieczając im odpowiednie warunki pracy i szkolenia.

II. Zagadnienia programowo-turystyczne

A. PROPAGANDA I WYDAWNICTWA

1. Nawiązując do tradycji PTTK i uchwał IV WZD:

Wnioski V WZD

a) wznowić starania o wydanie własnego prasowego organu, mając na uwadze coraz szersze zadania, które ma wyłonić PTTK wobec swych członków, wobec Związków Zawodowych, młodzieży zorganizowanej oraz różnych organizacji społecznych, współdziałających z PTTK;

b) z uwagi na to, że „Światowid” jest obecnie wydawany przy współudziale PTTK, zapewnić redakcji szerszą pomoc programową oraz zapewnić wpływ na charakter i profil „Światowida” przez powołanie Komitetu Redakcyjnego z udziałem przedstawicieli Komisji Statutowych ZG PTTK;

c) wprowadzić w pełni w życie obowiązkową prenumeratę czasopism PTTK, a w szczególności „Wierchów” przez członków wszystkich ogniw i obiekty turystyczne PTTK.

2. Podjąć od 1963 r. wydanie Rocznika Krajoznawczego, poświęconego zagadnieniom krajoznawczym w Polsce — redagowanego na wzór „Wierchów” z tym, że pierwszy numer Rocznika powinien obejmować okres roku 1962 i ukazać się na początku 1963 roku.

Zlecić Komisji Krajoznawczej ZG PTTK zorganizowanie Komitetu Redakcyjnego Roczników Krajoznawczych i nadzorowanie całości powyższej akcji wydawniczej.

3. Należy wzbogacić działalność wydawniczą PTTK i zapewnić PTTK większy wpływ na poziom i jakość wydawnictw krajoznawczo-turystycznych, realizowanych poza PTTK. Centralne środki przeznaczyć na wydawnictwa metodyczno-szkoleniowe i wzorcowe. Terenowym inicjatywom wydawniczym zapewnić fachową pomoc, zwłaszcza w zakresie wydawania monografii. Ustalić zasady i realizację wydawania informatora bibliograficznego z zakresu

krajoznawstwa i turystyki — w oparciu o Bibliotekę Zarządu Głównego PTTK. Rozwinąć prace Biblioteki ZG PTTK, jako podstawowego punktu informacji krajoznawczej, między innymi przez zwiększenie liczby etatów, zgodnie z wymaganiami służby bibliotekarskiej.

4. Wszczęć akcję skierowania ruchu turystycznego na tereny atrakcyjne, lecz mało znane i niezagospodarowane oraz rozszerzyć sezon turystyczny.

5. Ustalić zasady i realizację konsultowania planów wydawniczych w zakresie krajoznawstwa i turystyki między GKKFIT a PTTK.

B. ZAGADNIENIA PROBLEMOVO-KRAJOZNAWCZE

1. Działalnością krajoznawczą Towarzystwa, traktowaną jako główną formę wychowawczego oddziaływania, objąć w praktyce poprzez precyzowanie metod pracy krajoznawczej, zapewnienie środków i pomocy instruktażowej — wszystkie komórki organizacyjne obiektów PTTK.

Poprzez realizację hasła „Każdy zna swój region” wpłynąć na zmianę postawy wszystkich członków PTTK z bierniej na czynną. Chodzi o to, by wszyscy członkowie PTTK, posiadając wszechstronną wiedzę o swoim regionie, stali się inspiratorami i działaczami ruchu regionalnego, współtwórcami rozwoju swego regionu.

2. W treści krajoznawczego oddziaływania, wiązać prawidłowo przeszłość ze współczesnością. Obok zabytków pokazywać i poznawać turystów z pomnikami walki i męczeństwa narodu polskiego, z obiektami budownictwa socjalistycznego w miastach i na wsi, ze szczególnym uwypukleniem problematyki Ziemi Zachodnich i Północnych. Dużą rolę w tej dziedzinie powinny odegrać Koła Zakładowe PTTK w zakładach pracy w ogóle, a zwłaszcza w zakładach pracy udostępnionych do zwiedzania — poprzez przygotowanie przewodników zakładowych i organizację obsługi zwiedzających.

3. Inicjować i rozszerzać formy i metody oraz realizację programu upowszechniania kultury turystycznej, krajoznawstwa, ochrony przyrody, opieki nad zabytkami w ramach współdziałania z Ministerstwem Leśnictwa, Państwową Radą Ochrony Przyrody, Ligą Ochrony Przyrody, Konserwatorzem Przyrody, Ministerstwem Oświaty, Ministerstwem Kultury i Sztuki, Konserwatorami Zabytków,

Radami i Dyrekcjami Parków Narodowych oraz ze Stowarzyszeniami Regionalnymi.

4. Zwrócić baczniejszą uwagę na problematykę kultury turystycznej w metodyce i pracy wszystkich instancji i organów Towarzystwa oraz w pracy aparatu etatowego PTTK.

5. Zachęcać aktyw Towarzystwa do realizacji rozwoju ruchu turystycznego i krajoznawstwa w zakładach pracy — umożliwić aktywni korzystanie z uprawnień i środków realizacji.

6. Otoczyć opieką i dotować te formy pracy Klubów i Komisji, które nawiązują do ruchu PTTK w zakładach pracy i w środowiskach młodzieżowych (jak np. prowadzenie społecznych poradni turystycznych) oraz które mają na celu podniesienie w społeczeństwie kultury turystycznej, fachowości (szkolenie), propagandę turystyki i działalności PTTK.

7. Z uwagi na niewystarczające oddziaływanie literatury turystycznej postuluje się wystąpienie z wnioskiem do Ministerstwa Kultury i Sztuki i CRZZ w sprawie wydania zalecenia stałego uzupełniania bibliotek publicznych i zakładowych w literaturę turystyczną oraz wydania drukiem wywińszek, że biblioteka posiada wydawnictwa turystyczne.

8. Rozwinąć maksymalnie wprowadzenie problematyki krajoznawczej we wszystkich formach pracy wśród członków PTTK.

9. Zapewnić wpływ programowy w zakresie właściwości form propagandy, treści krajoznawczej i kultury turystycznej w obsłudze ruchu turystycznego we współpracy z licencjowanymi przedsiębiorstwami obsługi, jak np.: „Orbis”, „Gromada”, „Turysta”, „Warszawa — Olsztyn” itp. W tym celu rozpatrzyć i w razie uzasadnienia potrzeby oraz możliwości działania, powołać przy Zarządzie Głównym PTTK — Komisję Programową Obsługi Ruchu Turystycznego.

10. Wobec faktu, że w ostatnim czasie wycinanie drzew w zadrzewieniach przyrodniczych w różnych częściach kraju przybrało zbyt wielkie rozmiary, co budzi zrozumiałe zaniepokojenie społeczeństwa — V WZD PTTK wyrażając opinię szerokiach rzesz turystów i krajoznawców oraz nie negując potrzeby gospodarczego wykorzystania drewna z zadrzewień — zwraca się z apelem do Ministerstwa Komunikacji o spowodowanie, aby akcja ta została ograniczona do istotnych potrzeb w zakresie bezpieczeństwa ruchu, z zachowaniem obowiązujących przepisów uchwały Prezydium Rządu z 19.III.1955 r. w sprawie zadrzewień kraju, a w szczególności zasady nie naruszania roli biocentrycznej zadrzewień w krajobrazie.

CIĄG DALSZY NA STR. 14

11. Dla lepszego udostępnienia turystom wartości krajoznawczych Polski i bardziej planowego wykorzystania bazy, do roku 1965 wykonać główne zadania w dziedzinie wytyczania i znakowania szlaków i tras turystycznych centralnych i regionalnych.

12. Rozszerzyć obowiązkowe usługi każdego obiektu PTTK o działalność w zakresie pełnej informacji krajoznawczej i turystycznej, poradnictwo fachowe w odniesieniu do sprzętu turystycznego, tras i szlaków, ochrony przyrody, bezpieczeństwa na wodzie, w górach, w lasach (zima — lato itp.).

a) dlatego też konieczne jest przeszkolenie w tym zakresie personelu (kierownicy, portierzy) schronisk i innych obiektów turystycznych.

b) większe obiekty w górach i nawodne powinny być wyposażone w specjalne pomoce programowe, a niektóre w gabinety krajoznawczo-metodyczne z zatwierdzonymi etatowo specjalistami-instruktorami. Natomiast wszystkie obiekty turystyczne PTTK powinny posiadać biblioteczki i mapy turystyczne swojego regionu.

13. Powołać spośród działaczy Towarzystwa zespół socjologów, lekarzy i ekonomistów do przeprowadzenia badań i analizy nad kierunkami rozwoju Towarzystwa, formami organizacyjnymi, trudnościami i wszystkimi aspektami związanymi z sytuacją PTTK na terenie m.st. Warszawy a następnie w skali ogólnokrajowej. Wyniki badań i analizy powinny posłużyć Zarządowi Głównemu PTTK do wyciągnięcia właściwych wniosków, mających na celu odpowiednie zorganizowanie i przeprowadzenie działalności PTTK.

14. Wpłynąć na kulturę wycieczkowania, prawidłowy rozwój ruchu turystycznego i wypoczynku świątecznego poprzez szeroko zakrojoną działalność krajoznawczą, ochrony przyrody i zabytków, przez stworzenie przy wszystkich Oddziałach Poradni Krajoznawczo-Turystycznych, przez rozwój kadr społecznych opiekunów zabytków i członków Straży Ochrony Przyrody.

15. Podjąć starania o nadanie Towarzystwu, jako organizacji kulturywającej ochronę przyrody — prawo pierwszeństwa w zakresie obsługi ruchu turystycznego na terenie Parków Narodowych.

C. ZAGADNIENIA PROBLEMOWO-TURYSTYCZNE

Zjazd zaleca:

1. Zarządowi Oddziałów pełne wykorzystanie form pracy klubowej w kierunku programowego

2. Rozszerzenie organizacyjnej i programowej współpracy w ramach podziału zadań ze wszystkimi związkami sportowymi w Polsce.

3. Dla zapewnienia wszystkim akcjom turystyki kwalifikowanej, organizowanymi przez PTTK, możliwie najwyższego poziomu i sprawności organizacyjnej przez Komisje Turystyki Kwalifik., nawiązanie przez ZG współpracy z terenem w zakresie zagadnień propagandowych i wymiany doświadczeń organizacyjnych. W obec-

nej chwili — zwłaszcza wobec porozumienia PTTK, CRZZ i Min. Oświaty — wymiana doświadczeń pomiędzy wszystkimi jednostkami terenowymi będzie zasadniczą pomocą w realizacji postawionych zadań.

4. Na podstawie planów przygotowanych przez Oddziały i Okręgi — opracowanie w KTP ZG PTTK — długotrwałego planu organizacji stacji turystycznych nizinnych z uwzględnieniem kolejności realizacji, po uzgodnieniu go z istniejącym planem zagospodarowania turystycznego, po czym konsekwentne realizowanie w miarę uzyskiwanych środków.

5. Programowanie imprez turystyki kwalifikowanej bez względu na zasięg terytorialny i organizacyjny przede wszystkim przez Kola PTTK i Oddziały. Imprezy o zasięgu okręgowym winny być zlecane Oddziałom poza szczególnymi wyjątkami.

6. Zwiększenie ilości imprez wodnych dla początkujących turystów, w celu spopularyzowania turystyki wodnej przez:

a) szkółki kajakowe, w oparciu o ośrodki wczasowe zakładów pracy i FWP (PTTK daje instruktorów, a ludzi i sprzęt zainteresowani);

b) wycieczki sobotnio-niedzielne;

c) sploty masowe w oparciu o sprzęt prywatny, zakładowy i PTTK.

7. Wprowadzenie we wszystkich rodzajach odznak turystycznych PTTK (wzorem OTP) odznak popularnych oraz takie zorganizowanie systemu ich zdobywania i przyznawania, aby umożliwił on weryfikację i otrzymanie ich w miejscu zdobycia (baza końcowa wczasów turystycznych, schronisko PTTK).

1. Uznając akcję wczasów turystycznych PTTK — FWP, jako najwłaściwszą formę upowszechniania turystyki i krajoznawstwa, należy zabezpieczyć przez przeprowadzenie selekcji kandydatów — właściwy dobór uczestników tych akcji.

2. Przywrócić turystyczne zorganizowane piesze wczasy wędrownicze, traktując je jako ważny element w akcji umasowienia turystyki i odpowiednio je zabezpieczyć w bazy noclegowe, wyżywieniowe i wyszkolonych przewodników —

opiekunów grup turystycznych. Wczasów tych w żaden sposób nie można traktować jako imprezy dochodowej.

UCHWAŁY I ZALE

E. ZAGADNIENIA FINANSOWO-GOSPODARCZE

I. Eksploatacja

Zjazd zaleca:

1. Konsekwentne przestrzeganie uprawnień członków PTTK do ulg i pierwszeństwa w schroniskach, wycieczkach zagranicznych, do ulgowych wczasów indywidualnych, wędrownych i talonowych oraz przeanalizowanie możliwości zwiększenia prerogatyw członkowskich w korzystaniu z zagranicznych wycieczek turystyki kwalifikowanej, w tym także odpowiednio tańszych na własnym sprzęcie, rozszerzenie pracy BTZ o tanie wycieczki członkowskie dla aktywu Kół, Klubów i Oddziałów, umożliwienie działaczom dwukrotnego w roku korzystania ze skieroowań wczasowych w wypadku prowadzenia obozów, wycieczek i imprez.

2. Przydzielanie autokarów w pierwszej kolejności Oddziałom działającym w węzłowych punktach ruchu turystycznego w Polsce, w miejscowościach o dużym skupieniu przemysłu oraz miastach I kategorii przewodniczej, następnie zaś dążąc do zapewnienia zwiększenia przydziału autobusów PKS dla wszystkich pozostałych Oddziałów prowadzących działalność ORT.

3. Opracowanie planu modernizacji i podniesienia standardu wy-

posażenia wszystkich obiektów turystycznych PTTK, nie wyłączając stacji turystycznych.

4. Służbie eksploatacyjnej na wszystkich szczeblach organizacyjnych PTTK, aby na pierwszym miejscu w obiektach turystycznych postawiła zagadnienie jakości usług, świadczonych turystom, a nie tylko ostateczny wynik finansowy.

5. Aby Zarząd Główny PTTK przeprowadził pertraktacje ze Związkami Zawodowymi i innymi instytucjami posiadającymi obiekty nadające się na cele turystyczne.

CENIA V WZD

ne — na temat wykorzystania tych obiektów przez PTTK na cele turystyczne.

6. W zakresie wypoczynku świątecznego, aby udział PTTK wdrażał się:

a) w inicjowaniu i organizacji strony turystyczno-krajoznawczej programu wypoczynkowego;

b) w uwzględnianiu potrzeb ruchu wypoczynku świątecznego przy planowaniu inwestycji turystycznych PTTK.

7. Aby Zarząd Główny PTTK wystąpił do władz centralnych o udzielenie pomocy terenowym jednostkom organizacyjnym PTTK przy uzyskaniu pomieszczeń na cele usługowe i organizacyjne.

8. Dążenie do uregulowania praw bytowych pracowników obiektów między innymi poprzez ustalenie dla nich analogicznych warunków pracy jak w innych obiektach o podobnym charakterze.

9. Doprowadzenie do ujednoczenia i uregulowania siatki plac z możliwością zastosowania systemu prowizyjnego.

II. Finanse

Zjazd zaleca:

1. Przy rozdziale środków materialnych na rozbudowę bazy uwzględnianie postulatów Okręgów zaniedbanych.

2. Wypracowanie form nadzoru finansowego przez aktyw społeczny nad działalnością gospodarczą Oddziałów.

3. Aby Zarząd Główny i Zarządy Okręgów jak najszybciej przekazywały w teren przyznane dotacje docelowe.

4. Zapewnienie w planach limitów finansowych na wykonanie technicznej dokumentacji przyśrodkowej dla obiektów.

III. Inwestycje

Zjazd zaleca:

1. Zarządowi Głównemu PTTK zajęcie się zagadnieniem realiza-

cji budownictwa turystycznego typu lekkiego (campingów).

2. Zarządowi Głównemu przestrzeganie, aby dokumentacja techniczna na inwestycje, remonty kapitalne i średnie była wykonywana w terminie.

3. I zobowiązuje Zarząd Główny PTTK do opracowania perspektywicznego planu inwestycji PTTK.

4. Rozpoczęcie akcji w kierunku przyspieszenia odbudowy obiektów turystycznych (noclegi i żywienie) zniszczonych.

5. Umożliwienie Komisjom Turystyki Kwalifikowanej opiniowania i kontroli projektowanych obiektów turystycznych i planów zagospodarowania terenu, tak co do rozmieszczenia, jak i celowości oraz właściwego programu użytkowania.

6. I zobowiązuje ZG PTTK do zabezpieczenia udziału zainteresowanych Komisji Turystyki Kwalifikowanej w kontroli i przygotowywaniu dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla nowo powstających obiektów turystycznych, jak również obiektów podlegających remontom kapitalnym.

W szczególności należy zabezpieczyć istnienie w tych obiektach pomieszczeń pomocniczych dla turystów kwalifikowanych (jak narciarnie itp.), następnie — świetlic dla celów szkoleniowych, jak również — wyposażenia w sprzęt umożliwiający pracę szkoleniowo-instruktażową.

Szczególną troską otoczyć ruch autostopowy od strony zapewnienia bazy noclegowej (miejsca biwakowe) w miejscowościach masowo odwiedzanych przez turystów. Sprawą tą powinny zająć się głów-

nie Oddziały Młodzieżowe i Międzyuczelniane.

IV. Turystyka zagraniczna

1. Zjazd stwierdza dotychczasową niewłaściwą politykę PTTK w prowadzeniu turystyki zagranicznej. BTZ powinno być organizatorem wycieczek o charakterze przede wszystkim krajoznawczym, dających jak największe możliwości poznania zwiedzanego kraju. Wycieczki autokarowe — podobnie jak wycieczki turystyki kwalifikowanej — powinny zawierać możliwie szeroki program krajoznawczy.

Wycieczki o charakterze wypoczynkowym należy organizować przy kalkulacji stosunkowo wyższej od pozostałych, a dzięki osiągniętym zyskom — obniżyć koszty wycieczek specjalistycznych (krajoznawczych i turystyki kwalifikowanej). Nabór uczestników na wycieczki specjalistyczne powinien być prowadzony wyłącznie przez odpowiednie Komisje Turystyki Kwalifikowanej lub Zarządy Okręgów, a nie przez BTZ.

2. Zjazd zaleca Zarządowi Głównemu rozpatrzenie możliwości organizowania wycieczek zagranicznych turystyki kwalifikowanej dla aktywu społecznego ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, finansowanych w części przez Zarząd Główny, jako formy nagrody.

3. Postuluje się wypracowanie właściwego programu działalności Biura Turystyki Zagranicznej przez:

a) organizowanie wycieczek zagranicznych przy stosowaniu najniższej marży zarobkowej;

b) większe uwzględnienie wycieczek turystyki kwalifikowanej.

4. Postuluje się wprowadzenie rodzajów wycieczek:

a) wycieczek turystyki kwalifikowanej,

b) wycieczek pobytowych o wyższym standardzie świadczeń.

V. Produkcja Foto-Pam.

1. Postuluje się zwiększenie asortymentu produkcji fotowidokówek i pamiątek turystycznych związanych z regionami turystycznymi.

2. Uruchomienie nowej produkcji fotowidokówek kolorowych.

3. Uruchomienie produkcji znaczków turystycznych i wszelkiego rodzaju odznak.

4. Zwiększenie własnych punktów sprzedaży produkcji fotopamiątkarskiej przede wszystkim w obiektach turystycznych.

5. Poprawy warunków pracy w Zakładach Fotopamiątkarskich.

Zrobiliśmy niemało...

Z przemówienie gen. Bednarza

DOKOŃCZENIE ZE STR. 5

nie tylko naszego Towarzystwa, ale wszystkich czynników zainteresowanych w rozwoju ruchu turystycznego.

W rozwinięciu i realizacji tego programu uzyskujemy opiekę i pomoc ze strony Państwa i Partii. Wyrazem tej pomocy jest stosunek do naszych poczynań Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki.

...Zarząd Główny, Prezydium ZG., Biuro oraz prezes ZG muszą jednak samokrytycznie ocenić fakt, iż nie wszystkie możliwości, jakie stworzyło nam państwo, oraz ofiarność społecznego aktywu, zostały w pełni wykorzystane: Nie zawsze, potrafiliśmy tak sprawnie i efektywnie organizować naszą pracę jak tego chcieliśmy i jak wymagała tego sytuacja. Mimo niewątpliwie dużo dobrej woli, o której nie trzeba upewniać, brak umiejętności, wewnętrznej dyscypliny i innych subiektywnych trudności powodował wolniejsze tempo rozwiązywania problemów niż tego wymagało życie.

Na zakończenie swego przemówienia gen. Bednarz podkreślił w imieniu ustępującego Zarządu Głównego kilka podstawowych zadań, na których wykonaniu przyszyły zarząd powinien skupić swoją uwagę.

...Za naczelny problem uważamy dalsze upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa w zakładach pracy, wśród młodzieży robotniczej, studenckiej, w ścisym współdziałaniu ze Związkami Zawodowymi, organizacjami młodzieżowymi i pionem Ministerstwa Oświaty.

Oznacza to konieczność stworzenia wszechstronnych warunków i dokonania wielkiej pracy organizatorskiej i programowej dla powstania co najmniej 2 tys. nowych kół zakładowych, przeszkolenia wielu tysięcy organizatorów turystyki w zakładach pracy, stworzenia sprężystości funkcjonującego systemu opieki i współpracy Oddziałów PTTK z kołami i organizatorami dla zapewnienia prawidłowych programów i kierunków ruchu wycieczkowego.

Podstawowym warunkiem powodzenia będzie tu zrozumienie działaczy, szczególnie działaczy kół, że koło zakładowe winno służyć całej załodze, organizując dla niej czynny wypoczynek po pracy, traktując tę działalność jako przedszkole dla turystyki kwalifikowanej.

W realizacji tego zadania szczególną uwagę należy zwrócić na młodzież robotniczą, stwarzając dla niej najbardziej atrakcyjne warunki.

Rozwinięcie pracy w środowiskach studenckich, obok korzyści dla samej młodzieży może i powinno przysporzyć naszemu ruchowi wielu aktywnych działaczy i szereg nowych cennych inicjatyw jak wskazują na to przykłady środowiska krakowskiego, poznańskiego czy warszawskiego.

Wspomniane już zbliżenie PTTK do młodzieży szkolnej, zgodnie z zasadami ustalonymi z Ministerstwem Oświaty, wymagać będzie wypracowania szczegółowych form

oddziaływania i powiązania programu turystyki szkolnej z działalnością PTTK. Chodzi tu, by z jednej strony udzielić konkretnej pomocy działaczom turystyki szkolnej, z drugiej zaś, zapewnić właściwe formy i sposoby przechodzenia młodzieży kończącej szkołę w szeregi członkowskie PTTK.

Sądymy, iż drugim czołowym zadaniem przyszłych władz PTTK powinno być doprowadzenie form i metod pracy krajoznawczej do działalności wszystkich ogniw PTTK, do kół i klubów włącznie. Zapewnienie treści wszystkim poczynaniom turystycznym jest nieodzownym warunkiem dla prawidłowego, programowego, wychowawczego działania naszego Towarzystwa.

Jednym z bardzo istotnych warunków, wpływających na rozwój

W dyskusji powiedzieli:

KOL. LISIAK — POZNAŃ

... Duże zakłady pracy — o dziwo — przyszły same do nas, do PTTK, choć przedtem były głuche na nasze apele. A więc ta wielka uchwała (porozumienie CRZZ — PTTK, przypisek BI) dała poważne wyniki. Chodzi jednak o to, by nie skończyło się na uchwałach. My dolożymy wszelkich sił, ale prosimy bardzo, żeby ze strony CRZZ szły w dół nie okólniki, lecz jakieś poważne zarządzenia wykonawcze, tak aby rady zakładowe mogły wydatniej pracować na niwie turystycznej.

... Różne są sposoby wychowania turysty. My przedstawiciele Okręgu Poznańskiego proponujemy jeden: ażeby z okazji Millenium w bieżącym roku i w następnych dwóch latach podczas rajdów pozostawić ślad w postaci posadzonych drzew. Rzucamy więc hasło: „Rajdy jesiennie i rajdy wiosenne — sadzenie drzew na Millenium”.

KOL. GROMKOWA — ZMW

...Jeżeli połączymy doświadczenia i umiejętności działaczy PTTK z entuzjazmem i ambicją działaczy ZMW, wtedy nasze, to znaczy działaczy turystycznych, osiągnięcia na odcinku rozwoju turystyki wiejskiej będą na pewno większe, niż te, z którymi przychodzimy na nasz dzisiejszy zjazd. Chodzi nam szczególnie o sprawę szkolenia organizatorów i propagandystów. Uważamy, że nie rozwiążemy tego problemu krótkoterminowymi kursami, które obecnie prowadzimy, a tylko systematyczną pracą PTTK w szkołach, gdzie uczą się przyszłe kadry dla wsi: kadry nauczycieli, agronomów, lekarzy i innych. Dlatego szczególnie odpowiadamy nam teza w programie działalności na lata 1962—65 o rozwoju sieci PTTK w środowiskach młodzieży uczącej się w liceach zawodowych i pedagogicznych.

KOL. MANDUK — ŁÓDŹ

... Chodzi o pewien znak widomy, że działacz społeczny powinien cieszyć się szacunkiem społeczeństwa, że działacz społeczno-turystyczny powinien mieć swoją wagę w społeczeństwie i dlatego tutaj mówię o tym, że te odznaki udzielane przez państwo podnoszą wagę działacza społecznego naszego Towarzystwa. I dlatego mówię, że tych odznak jest udzielonych za mało i za mało się mówi o ważności działacza turystycznego w naszym kraju.

KOL. KULIK — ZIELONA GÓRA

... Wielkim wydarzeniem otwierającym drogę dla wprowadzenia organizacji PTTK na teren wojska było porozumienie o współpracy zawarte pomiędzy Zarządem Głównym PTTK, a głównym Zarządem Politycznym Wojska Polskiego w dniu 7 kwietnia 1960 r. Wyrazem pomyślnej realizacji tego porozumienia jest istnienie w chwili obecnej 120 wojskowych kół PTTK oraz oddziału wojskowego PTTK w Łodzi. Koła te skupiają około 8 tys. członków.

Jednak dla pełniejszego rozwoju turystyki w wojsku nasuwają się wnioski, które Kolegom Delegatom przedstawiam pod rozwagę w imieniu kół wojskowych PTTK.

Należałoby upoważnić ZG PTTK do wprowadzenia w życie opracowanego przez Ministerstwo Obrony Narodowej i wojskowych działaczy społecznych statutu Oddziału Wojskowego PTTK. Oddziały te działałyby

współczesnego krajoznawstwa, umożliwiającym rozszerzenie pracy i znaczenia kół zakładowych, jest udostępnienie zakładów pracy do zwiedzania. Ujęcie organizacyjne i programowe tego odcinka działalności, wyszkolenie odpowiedniej kadry przewodników zakładowych powinno się znaleźć w programie pracy każdego Oddziału i Koła PTTK.

Masowy rozwój turystyki wciąż w zasięg swego oddziaływania stale nowych ludzi w większości nieprzygotowanych, nie znających zasad uprawiania turystyki, nie wiedzących dokąd można wyjechać, co zwiedzić itd. Tym wszystkim niezależnie od przyścia z pomocą organizacyjną trzeba zapewnić świadome i wszechstronne poradnictwo turystyczno-kra-

joznawcze. To właśnie zadanie może najlepiej spełnić fachowy aktyw społeczny i etatowy naszego Towarzystwa. Dla tego celu należy rozbudować szeroko sieć poradni turystyczno-krajoznawczych PTTK-owskich. Z dalszych zadań jako bardzo istotne w pracy przyszłego ZG wydają się nam:

⊙ wypełnienie obowiązku wynikającego z udzielania PTTK wyłączności w zakresie przewodnictwa i wytyczania szlaków turystycznych,

⊙ realizacja zadań PTTK wpływających z ustawy o ochronie dóbr kulturalnych,

⊙ usprawnienie i rozszerzenie pomocy dla zarządów Okręgów i Oddziałów w organizacji i metodyce pracy, szczególnie poprzez: przesz-

kolenie etatowego aparatu tych instancji w/g specjalności, kodyfikację przepisów i wydanie ich w jednym zbiorze jako podręcznika dla pracy aktywu i aparatu etatowego komórek terenowych.

⊙ właściwe ustawienie pracy jednostek statutowych, zajmujących się działalnością eksploatacyjno-usługową, mając na uwadze konieczność odciążenia aktywu społecznego od wykonywania tych obowiązków, które w działalności usługowej i eksploatacyjnej muszą być spełniane z pełną odpowiedzialnością przez aparat etatowy. I wreszcie

⊙ opracowanie wieloletniego planu remontów zabezpieczającego w pełni podniesienie stanu używanych obiektów.

na terenie garnizonów wojskowych, posiadających kilka kół, przy ścisłej współpracy z terenowymi ogniwami PTTK. Niektórych działaczy, słusznie obawiających się izolacji wojska na terenie naszego Towarzystwa, chciałbym uspokoić, że możliwość organizacji oddziałów wojskowych to nie żadna masowa akcja przekształcenia istniejących wojskowych kół PTTK w Oddziały. Chodzi tylko o możliwość koordynacji działalności kół PTTK z terenu jednego miasta, a w szczególności w tych miejscowościach, gdzie jest brak oddziałów terenowych.

Przykładem niech będą tu oddziały międzyuczelniane PTTK, które działają w środowisku akademickim.

KOL. ŚKOK — OLSZTYN

... Chcemy wyznakować szlaki turystyczne. Zaczeliśmy to robić i 170 km wyznakowaliśmy, a 470 km mamy wyznakować w br. Chcemy rozpocząć rzecz nową — znakowanie szlaków wodnych kajakowych.

Druga sprawa — związana z działalnością turystyczną w naszym regionie. Utknęła gdzieś nasza propozycja w sprawie zorganizowania Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Sądzę, że to jest rzecz, której zaprzęcać nie wolno. Trzeba to Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe przy pomocy PTTK zorganizować.

...Przygotowujemy atak na wieś. Jeżeli chodzi o rozszerzenie działalności turystycznej, robimy bardzo ciekawe doświadczenie. W powiecie piskim tworzymy we wszystkich GRN domy kultury. To jest umowna (wa, to jest tradycyjna nazwa, ale sens tej instytucji jest inny, niż przyjęło się dotychczas mówić.

Te domy będą miały m. in. za zadanie rozwijanie turystyki i sportu na terenie wsi.

... Jeszcze jedna drobna rzecz, która mi się przypomniała przy okazji odczytywania tutaj telegramu Polskiego Zw. Wędkarskiego. Znamy b. wielu turystów przyjeżdżających na Warmię i Mazury, którzy nielegalnie siadają z wędką i łowią ryby. Jeżeli uda się im oszukać milicję i stróżów porządku na wodzie, to konflikt sumienia, Karta wędkarska kosztuje 180 zł i nie każdy będzie ją kupował, jeżeli przyjeżdża tylko na 10 dni. Jeżeli mamy przychylny stosunek Polsk. Zw. Wędkarskiego to zwróćmy się do nich, niech dadzą turystom okresowe karty wędkarskie za kilkanaście złotych. Nie będzie wówczas konfliktów turystów z władzami i różnymi innymi instytucjami, na tle łapania rybek.

KOL. SAWICKI — WARSZAWA

...My się bijemy nie tylko o umasowienie turystyki i krajoznawstwa, ile i o jakość, o treść krajoznawczą, o kulturę turystyczną, o której na dzisiaj nie jest najlepiej. Nie chodzi już o wycieczki organizowane przez zakłady pracy, bo tu możemy dać sobie radę we współpracy ze zw. zaw. Ale widzimy co niedziela indywidualnych turystów wyjeżdżających w rozmaitych kierunkach. Co się na tym terenie dzieje? Nie potrafiliśmy jakoś nauczyć ich, jak mają biwakować, jak się mają odnosić do przyro-

O nich nie wolno zapominać

Historia polskiej turystyki traktowanej jako ruch społeczny obejmuje co najmniej 200 lat.

Z ruchem tym, jego rozwojem i upowszechnieniem związana była praca i życie wielu ludzi, z których dorobku i przykładu tak chętnie korzystamy.

Niestety, wkład tych ludzi w rozwój turystyki i w ogóle rozwój kulturalny naszego narodu nie jest dostatecznie znany. Burzliwe umasowienie ruchu turystycznego, z którego tak bardzo dziś się cieszymy, nie pociągnęło za sobą niezbędnego upowszechnienia dorobku i przykładu ludzi tej miary i zasług jak Staszic, Pol, Chałubiński, Sosnowski, Janowski, Karłowicz, Zaruski, Openheim, Bachleda nie wspominając już o współczesnym nam, zmarłym niedawno, Mieczysławie Orłowiczu, Tadeuszu Zwolińskim, Wawrzyńcu Żuławskim czy Kazimierzu Załuskim.

Wielu turystów, przemierzających szlaki, nie potrafi dziś

DOKOŃCZENIE NA STR. 18

O NICH NIE WOLNO ZAPOMINAĆ

DOKOŃCZENIE ZE STR. 17

powiedzieć, co ludzie ci działali dla rozwoju naszej turystyki.

To sformułowanie było podstawą podjęcia uchwały, przyjętej jednomyślnie przez Zjazd. Głosi ona, iż:

uznając

- że w ramach prac nad tysiącletnim rozwojem Państwa Polskiego nie może zabraknąć podsumowania dorobku polskiego społecznego ruchu turystycznego,
- że upowszechnienie dorobku polskich społecznych organizacji turystycznych oraz ludzi dla turystyki polskiej szczególnie zasłużonych jest ważnym elementem upowszechniania i podniesienia kultury turystycznej.

V Zjazd Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego zobowiązuje Zarząd Główny PTTK do:

- a) podjęcia prac nad podsumowaniem i oceną dorobku turystycznego i krajoznawczego polskich społecznych organizacji turystycznych,
- b) uczczenia pamięci ludzi zmarłych, zasłużonych dla rozwoju turystyki przez nazwanie ich imieniem szlaków turystycznych, schronisk oraz skompletowania w lokalu ZG PTTK galerii ich portretów,
- c) upowszechnienia dorobku i życiorysów tych ludzi przez zorganizowanie odpowiednich tablic i portretów w obiektach turystycznych a przynajmniej nazwanie ich imieniem.

W dyskusji powiedzieli:

CIĄG DALSZY

dy i zabytków, które widzą wokół siebie. Jeżeli chodzi o konkretną działalność, to trzeba powiedzieć, że nasze ambicje nie poszły daleko. Oblicza się, że mamy 25 tys. aktywistów, ale opiekunów nad zabytkami przeszłości mamy w/g sprawozdania 1046, zaś członków Straży Ochrony Przyrody — 1036. To mało, zwłaszcza, że wyszła ustawa, która rozszerza zasięg ochrony kultury. Musimy mieć ambicje, żeby w każdym okręgu, w każdym regionie, w każdym parku narodowym, rezerwacie byli ci, którzy się opiekują zabytkami architektury, opiekują się rezerwatami przyrody, pomnikami. Właśnie na tym odcinku rozwijamy za małą działalność.

KOL. WELNICKI — BRODNICA

... Jakkolwiek praca naszego Towarzystwa opiera się jak najślusniej na działalności społecznej, to jednak wobec wzrastającej roli turystyki, należy podjąć badania naukowe, obejmujące całokształt zagadnień krajoznawczo-turystycznych, badania statystyczne i programowe. Nie chcę tu sugerować ani formy takich badań, stworzenia odpowiedniego instytutu badań czy katedry przy jakiejś uczelni, ale sygnalizuję generalną potrzebę naukowego opracowania naszej problematyki.

KOL. KOTLARCZYK — KRAKÓW

Chcę zgłosić wniosek, co do powołania przy ZG Komisji Kultury Ruchu Turystycznego. Dużo słyszeliśmy dzisiaj na temat żądań Związków Zawodowych, aby Towarzystwo rozwijało masowy ruch turystyczny, zwłaszcza jeżeli chodzi o wycieczki po pracy. I w związku z tym — wydaje się, że powołanie tego rodzaju Komisji jest niezmiernie celowe. Komisje te działałyby zarówno przy ZG, Okręgach i Oddziałach na tych samych zasadach, jak działają dotychczasowe Komisje. Zdajemy sobie bowiem sprawę, że ktoś powinien regulować to, co się dzieje w schroniskach. Trzeba regulować ruch wycieczkowy od strony kultury turystycznej.

... Komisje powinny opracować formy oddziaływania wszystkich jednostek organizacyjnych Towarzystwa na podnoszenie etyki turystycznej, a następnie opracować program kulturalnych rozrywek w schronisku, który powinien być realizowany w danym schronisku, wtedy, kiedy nie ma możliwości wyjścia na trasy. Program powinien być opracowany w trzech wariantach: dla dzieci, dla młodzieży i dla dorosłych. Komisja powinna opracować zestaw urządzeń wyposażenia kulturalnego schroniska z uwzględnieniem specyfiki regionu i dyscyplin turystyki.

Okręgowe Komisje Kultury Ruchu Turystycznego powinny być wyposażone w społeczny aparat kontrolny, składający się z ideowych, wyrobionych aktywistów społecznych, których zadaniem byłoby organizowanie życia w schroniskach, a następnie kontrola tego, co się w schroniskach dzieje, szczególnie w okresach takich jak np. Sylwester.

KOL. NOWAK — KATOWICE

... Chodzi nam o to, żeby nasi przewodnicy, którzy oprowadzają wycieczki, podkreślali w czasie swoich czynności, podczas oprowadzania wycieczek, nie tylko historię, ale również dzielili się uwagami na temat charakterystyki danego rejonu, żeby pokazywali nie tylko zabytki przeszłości kultury, zabytki przyrody, ale również osiągnięcia dnia dzisiejszego, budowle, które są wielkim wysiłkiem całego naszego narodu, które są przez niego wznoszone. To jest postulat, co do podniesienia poziomu wykształcenia naszych przewodników. Ten postulat na Komisji Programowej znajdzie na pewno oddźwięk w odpowiednich wnioskach.

... I jeszcze jedna uwaga raczej typu organizacyjnego. Żeby nastąpił zwrot w działalności Kół Zakładowych, trzeba usprawnić pracę w Oddziałach. Tymczasem Oddziały uginają się pod ciężarem prac organizacyjnych, które pociągają za sobą rozbudowanie aparatu administracyjnego. Myślę o całej dokumentacji finansowej i sprawozdawczej, która jest mocno rozbudowana — może i słusznie — ale absorbująca bardzo pracowników Okręgów i Oddziałów, mało tego, absorbująca wielką ilość energii prac społecznych.

KOL. POPOWSKI — WARSZAWA

... Do szczebla podstawowego, tej podstawowej komórki, na której bazujemy, to znaczy rady zakładowej, powinno dojść zarządzenie Centralnej Rady Związków Zawodowych wiążące i ustalające zasadę współpracy, abyśmy się nie spotykali z takimi przypadkami, na które skarżą się przedstawiciele Koła Zakładowego PTTK, iż dyrekcja wręcz nie-

TRZY DNI PRACY I ENTUZJAZMU

DOKOŃCZENIE ZE STR. 3

du i organizatorom za przygotowanie i sprawne przeprowadzenie Zjazdu.

*

TYLE suchy protokół. A nastrój, atmosfera, klimat Zjazdu? Wiadomo, że o tym decydują ludzie. Właśnie oni zdecydowali, że Zjazd odbył swe obrady w serdecznej — pełnej troski o dalszy rozwój Towarzystwa — atmosferze. Złożyła się na to harmonna, twórcza praca ustępującego Zarządu, nawiązana w ubiegłej kadencji koleżeńska więź Zarządu z terenem, sympatia działaczy terenowych dla ustępujących władz. W takiej atmosferze Zjazd mógł być i

rzeczywiście był dobrze przygotowany zarówno programowo, jak organizacyjnie.

Dali temu wyraz zarówno uczestnicy Zjazdu, jak też przedstawiciele władz oceniając pozytywnie pracę w ubiegłej kadencji i sam przebieg Zjazdu.

Wyrazem tego była pełna frekwencja na sali obrad tak w pierwszym, jak i ostatnim dniu Zjazdu. Liczny udział uczestników w Komisjach Wnioskowych, osobisty udział wielu działaczy w trwających do późna w nocy pracach nad ostatecznym sformułowaniem projektów uchwał. O pełnej zgodności i poczuciu odpowiedzialności delegatów najlepiej świadczy fakt, że lista kandydatów do Zarządu zaproponowana przez Komisję Matkę nie została uzupełniona kandyda-

tami z sali, a wszyscy kandydaci zostali wybrani olbrzymią większością głosów.

Obradom Zjazdu organizatorzy przygotowali godną oprawę pokazując osiągnięcia Towarzystwa nie tylko na wystawie w lokalu Zjazdu, ale także w gmachu CRZZ, GKKFiT i innych punktach w mieście. Dla ponad 200 uczestników zorganizowano wycieczki do FSO na Żeraniu i po Warszawie (nowe dzielnice). Uczestnikom dostarczono specjalny numer „Światowida” i „Sztandaru Młodych”. Codziennie na gorąco delegaci mogli skonfrontować swoje wrażenia z reportażami w wydanych specjalnie biuletynie zjazdowym.

* * *

Informatory PTTK o konwencji z ČSRS

WZWIĄZKU z otwarciem 1 czerwca 1962 r. poszerzonych obszarów turystycznych na terenie Czechosłowacji w Karkonoszach i Rejonie Tatr, dostępnych dla polskich turystów na podstawie nowej umowy polsko-czechosłowackiej — Pracownia Krajoznawcza Zarządu Głównego PTTK wydała drukiem 2 Informatory turystyczno-krajoznawcze.

Pierwszy z nich opracowany przez Tadeusza Stecia pt. „Karkonosze obszar konwencji turystycznej ČSRS” zawiera informacje krajoznawcze i turystyczne o starym i nowym obszarze konwencji w Karkonoszach oraz mapkę orientacyjną. Stron 47, cena zł. 5.—

Drugi znacznie obszerniejszy opracowany przez Lechosława Herza pt. „Rejon Tatr — obszar konwencji turystycznej ČSRS” zawiera analogiczne informacje oraz mapkę nowego obszaru konwencyjnego w rejonie Tatr, a ponadto trasy dla turystyki wodnej, szlaki kolarskie i motorowe, alfabetyczny wykaz miejscowości oraz ich skorowidz. Stron 96, cena zł 10.—

Oba Informatory będą rozprowadzane przez „Ruch”. Wskutek przejęcia przez „Ruch” całości nakładów obu informatorów jednostki PTTK mogą zakupić w oddziałach „Ruch” w/w. wydawnictwa bez prawa zwrotu z rabatem 10%. Sprawy zakupu reguluje pismo CZUPIK „Ruch” z dn. 20.VI. br. L. dz. 323 /D-Ks/ZM/62.

W dyskusji powiedzieli:

chętnie patrzy się na pracę Koła, bo uważa, że Koło odciąża od pracy obowiązkowej. Tak samo PTTK-owcy skarżą się często, że nie mają odpowiedniego poparcia ze strony rad zakładowych.

Trzeba wyraźnie powiedzieć, jakie są obowiązki Koła Zakładowego i rady zakładowej z tym, że Koła Zakładowe PTTK i rady zakładowe to jedno, bo Koła Zakładowe obejmują jeden z wycinków działalności rad zakładowych i im służą.

KOL. WASILEWSKI

... W każdym większym Oddziale miejskim, w którym istnieje środowiskowe zapotrzebowanie ze strony zakładu pracy na fachową opiekę nad rozwojem rekreacji i turystyki, powinna powstać — i na to powinny się znaleźć środki — poradnia, która częściowo społecznie, częściowo zaś odpłatnie powinna się zająć programową pracą Kół Zakładowych PTTK i rad zakładowych w tych zakładach pracy, w których nie ma jeszcze Kół Zakładowych.

Wydaje się, że jeżeli środki socjalne pozwalają na przykład wydać na jedną wycieczkę 40—60 tys. złotych, często bez korzyści poznawczych i rekreacyjnych, to chyba idzie po linii wyrażonych poprzednio życzeń CRZZ w tej sprawie, aby były zarządzenia wykonawcze, że rady zakładowe, organizujące wycieczki, obowiązkowo powinny uzyskiwać programowanie tych wycieczek albo własnymi siłami, albo przez korzystanie z poradni. Koszty takiej poradni nie są duże. Dzień przebiegu wycieczki można opracować na kilku stronach maszynopisu. Chodzi o wskazanie zasadniczego celu wycieczki.

PRZEDSTAWICIEL DELEGACJI SZKOLNYCH KÓŁ KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNYCH

... Nikt inny jak tylko SKKT przez swą działalność przygotowują przyszłych działaczy PTTK.

Zapewniamy Was, drodzy starsi koledzy, iż w przyszłości z rąk Waszych przejmiemy pałeczkę sztafety krajoznawczej i prowadzić będziemy tę piękną pracę tak, by ilość krajoznawców turystów wędrujących po ziemi polskiej wzrosła do wielu milionów.

Fotografia i film krajoznawczy w PTTK

Na IV Walnym Zjeździe PTTK postulowano powołanie Komisji Fotograficznej przy ZG PTTK jako organu koordynującego ruch fotograficzny na terenie Towarzystwa. Realizując ten postulat Prezydium ZG PTTK na posiedzeniu w dniu 14 lutego 1962 r. zatwierdziło wniosek w sprawie powołania Podkomisji Fotograficznej działającej przy Komisji Zarządu Głównego.

Polskie Towarzystwo Turystyczno Krajoznawcze stworzyło właściwe warunki swoim członkom uprawiającym fotografię turystyczną i krajoznawczą. Wszyscy zainteresowani fotografią mogą brać udział w różnego rodzaju imprezach turystycznych: wycieczkach, obozach wędrownych, zlotach, rajdach, spływach itp. oraz mają możliwość grupowania się w Sekcjach Fotograficznych powoływanych do życia w Kołach Zakładowych, Oddziałach itp. W wielu Kołach i Oddziałach istnieją laboratoria fotograficzne. Przy wielu Oddziałach i Okręgach PTTK działają Komisje fotograficzne, które służą nie tylko pomocą merytoryczną, lecz również organizacyjną. Urządzają kursy dla początkujących i zaawansowanych w zakresie fotografii krajoznawczej i turystycznej, organizują konkursy i wystawy fotograficzne o zasięgu lokalnym lub nawet ogólnopolskim. Wiele fotograficznych jednostek organizacyjnych PTTK zajmuje się gromadzeniem fotografii i organizowaniem lokalnych archiwów fotograficznych, których zbiory są wykorzystywane do celów dokumentacji, popularyzacji i propagandy krajoznawstwa.

W tej sytuacji utworzenie centralnej jednostki organizacyjnej w zakresie koordynacji masowego ruchu fotograficznego w jednostkach PTTK stało się sprawą bardzo istotną i konieczną. Już w roku 1946 znany teoretyk i praktyk fotografii ojczyźnianej prof. Jan Bułhak postulował: „W fotografowaniu naszym potrzeba nam zjednoczenia i usystematyzowania pracy oraz nadania jej zdecydowanego kierunku i charakteru pod kątem postulatów krajoznawczych i propagandowych, ale pojmowanych z całym poczuciem odpowiedzialności artystycznej. W tym celu zachodzi potrzeba stworzenia i powołania do życia organu naczelnej władzy dla kierowania sprawą fotograficzną. Nie można skutecznie uprawiać fotografii ojczyźnianej w pojedynkę i samopas bez przynależności do jakiegoś programowego zrzeszenia poddanego naczelnemu kierownictwu.

Organa takiej instytucji winny być centralne i lokalne. Ogólne planowanie i dysponowanie musi znajdować się w ręku poważnej instytucji centralnej”.

Podkomisja fotograficzno-filmowa przy Komisji Krajoznawczej ZG PTTK obejmie opiekę nad krajoznawczym ruchem fotograficznym w kraju oraz organizować będzie ogólnopolskie konkursy i wystawy fotografii krajoznawczej i turystycznej.

Podkomisja zajmie się również zgromadzeniem i skatalogowaniem zbiorów fotograficznych dotychczas rozproszonych w różnych komisjach i działach ZG; będzie to zaczątek Centralnego Archiwum Fotografii Krajoznawczej.

W Sekcji filmowej podkomisji skupiony zostanie amatorski ruch filmowy związany z tematyką krajoznawczą oraz organizacja amatorskich klubów filmu krajoznawczego.

Wszelką korespondencję w sprawie fotografii krajoznawczej i amatorskiego krajoznawczego ruchu filmowego prosimy kierować na adres: Podkomisja Fotograficzno-Filmowa przy Komisji Krajoznawczej ZG PTTK Warszawa, Senatorska 11.

Pierwszy Festiwal Fotowidokówek PTTK

PODKOMISJA Fotografii i Filmu Krajoznawczego Zarządu Głównego PTTK oraz redakcja tygodnika „Świat” zorganizowały I Ogólnopolski Festiwal Fotowidokówek PTTK.

Zadaniem festiwalu jest rozszerzenie tematyki fotowidokówek (których rocznie PTTK produkuje ponad 17 mil. sztuk) podniesienie ich wartości krajoznawczych, propagandowych i turystycznych.

W Festiwalu biorą udział również — jako współorganizator — Zakłady Wytwórcze Fotowidokówek „Foto-Pam” PTTK. Organizatorzy zaprosili do udziału w festiwalu wszystkich fotografów, zawodowych i amatorów jak również fotografików członków związku twórczego.

Festiwal obejmuje tematycznie cztery główne regiony, na których szczególnie zależy organizatorom, a więc 1) Dolny Śląsk, 2) Ziemia Lubuska, 3) Pomorze i Pojezierze Szczecińskie, Koszalińskie i Gdańskie i 4) Ziemia Lubelska i Kielecka. Wybrane w drodze oceny komisyjnej i powszechnego głosowania czytelników „Świata” tematy fotograficzne dla przyszłej produkcji fotowidokówek PTTK — będą publikowane na łamach tygodnika „Świat”.

Termin zamknięcia zgłoszeń tematycznych upływa 30 sierpnia br. a wszystkie dodatkowe informacje znajdują Czytelnicy B. I. w tygodniku „Świat”.

WYDAWNICTWA NA ZAMÓWIENIE

Zarząd Główny PTTK zawiadamia, że ma na składzie podane niżej wydawnictwa szkoleniowe. Zamówienia należy nadsyłać do ZG PTTK na adres poszczególnych Komisji.

1. E. J. Okuliczowie — Archeologia dla turystów — cena 10.— zł Pracownia Krajoznawcza.
2. W. Tyrakowski — Zwierzęta na naszych szlakach — cena 6.70 zł. Kom. Tur. Pieszej.
3. Z. Jarnuszkiewicz — Rośliny na naszych szlakach — cena 8.— zł. Kom. Tur. Pieszej.
4. A. Zacharewicz — Meteorologia dla turysty — cena 6.50 zł. Kom. Tur. Pieszej.
5. T. Kiedrowska-Lijewska — Formy powierzchni ziemi — cena 5.— zł. Kom. Tur. Pieszej.

Biuletyn Informacyjny ZG PTTK — redaguje Kolegium
Wydawca: Dział Propagandy i Wydawnictwa Zarządu Gł. PTTK
Adres redakcji: Warszawa, ul. Senatorska 11 tel: 62488
Nakład: 5000 egz.

Zakł. Graf. „Ruch” W-wa, zam. 620-62 — H-44